

K I N A B L A D E T

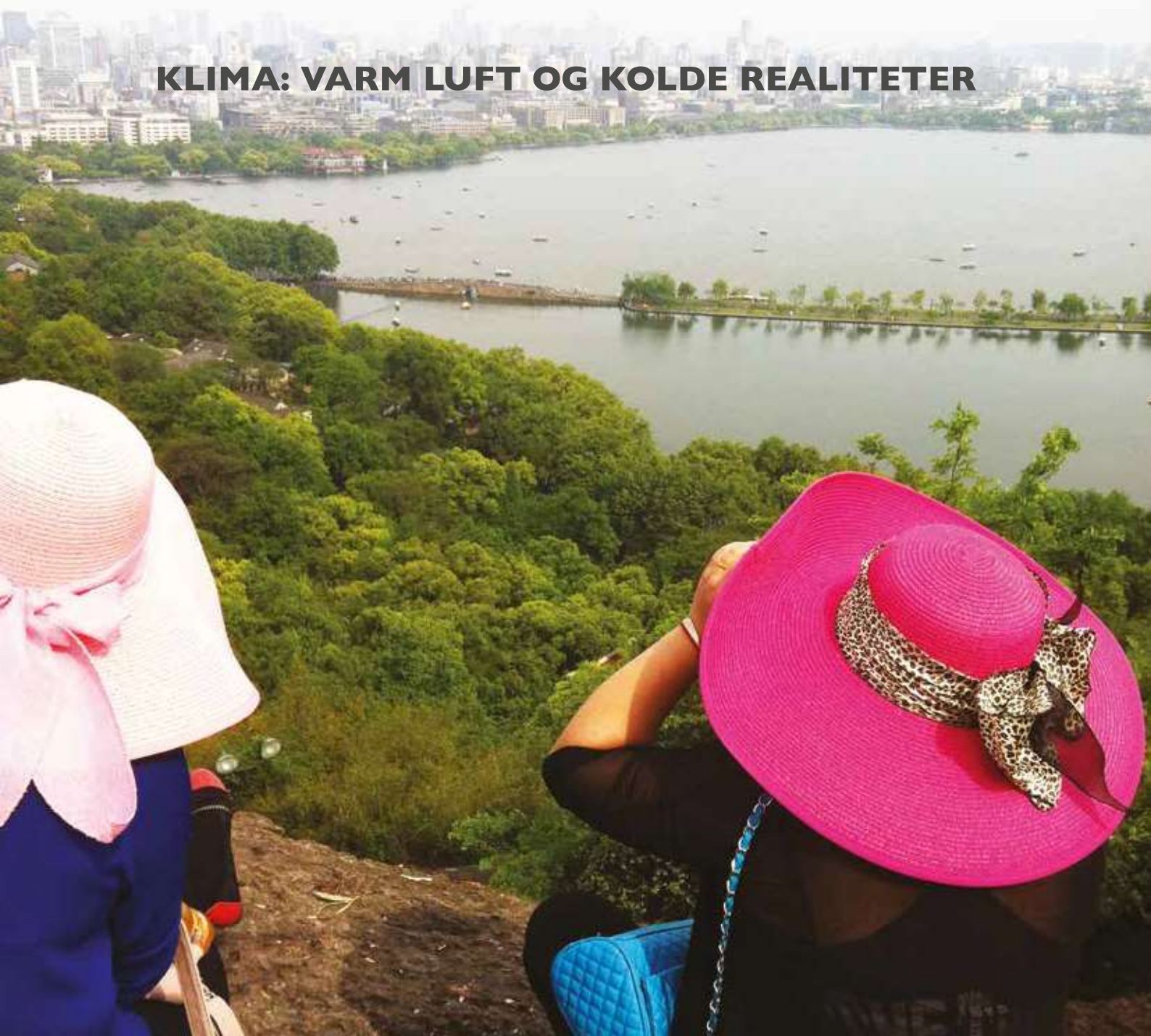
NUMMER 89 · 2022

丹中杂志

PÅ RUNDTUR I YU HUAS FORFATTERSKAB

FOLKEREPUBLIKKEN KINA OG TAIWAN

KLIMA: VARM LUFT OG KOLDE REALITETER

KINABLADET

Kinabladet udgives af
Dansk-Kinesisk Forening.

Medlemmer får tilsendt gratis

REDAKTION

Jørgen Delman
jorgen.delman@hum.ku.dk

Redaktionsgruppe
Kjeld Allan Larsen
Anna Davidsen Buhl
Mette Brøndum
Tage Vosbein

DANSK-KINESISK FORENING

blev stiftet 25. januar 1999.
Dens formål er at være samlingssted
for alle med interesse for Kina samt at
formidle oplysning om Kina.
Vedtægter, indmeldelse og abon-
nementsstegning ved henvendelse til
sekretæren.

FORMAND

Kjeld Allan Larsen
kjeld.allan.larsen@gmail.com

SEKRETARIAT

Dansk-Kinesisk Forening
Jannie Ørsted Nielsen
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Merkur Bank 8401 1278623

MEDLEMSKONTINGENT

Enkeltmedlemmer 250 kr.
Parmedlemmer 310 kr.
Pensionister og studerende 150 kr.
Pensionistpar 210 kr.
Kollektivt medlemskab 380 kr.

ISSN 1600-1273
CVR nr 26148391

Hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk

Layout: DGGD
Forside : ”På udkig efter et grønnere
Hangzhou” (Foto: Jørgen Delman).

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

Med finansiell støtte fra:

S.C. VAN FONDEN

INDHOLD

REJS MED YU HUA Anne Wedell-Wedellsborg om Kinas Hemingway.	3
DE OLYMPISKE VINTERLEGE I BEIJING Jørn Hansen perspektiverer den store begivenhed.	6
COVID-19-NEDLUKNING MED SMIL Jørgen Delman om kinesisk covid-humor.	9
FOLKEREPUBLIKKEN OG REPUBLIKKEN KINA Carsten Boyer Thøgersen analyserer konflikten.	10
EN KOMMENDE TEKNOLOGISK SUPERMAGT? Erik Baark om innovation og investeringer i Kina.	14
KONFUCIUS SAMLEDE SAMTALER OVERSAT Joachim Wiewiura anmelder Bent Nielsens store arbejde.	18
DEN RØDE ROULETTE Simon Rom Gjerø anmelder Desmond Shums beretning.	20
ROOMS WITHIN CHINA Mathias Løvgreen anmelder fotobog fra Tofu Collective.	22
VARM LUFT OG KOLDE REALITETER Jørgen Delman og Kjeld Allan Larsen om Kinas klimapolitik.	24
KOMMENDE ARRANGEMENTER Arrangementer og meddelelser.	28

*Anne Wedell-Wedellsborg på restaurant med Yu Hua
i Beijing i begyndelsen af 1990'erne (privat foto).*

REJS MED YU HUA

AF ANNE WEDELL-WEDELLSBORG

TAG PÅ EN INDSIGTSFULD REJSE I YU HUAS FORFATTERSKAB GENNEM AVANTGARDISME, FAMILIEFORTÆLLINGER, PERSONLIGE OG POLITISKE KATASTROFER, MISFORVALTEDE LIVSMULIGHEDER OG ET KINA I VILD FORANDRING.

Det er svært at rejse til Kina for tiden. Men man kan rejse i litteraturen. Så grib en af Yu Huas bøger. På dansk findes hele syv. Skenk en kop jasminte, sæt dig til rette og bered dig på nærkontakt med vidt forskellige menneskeskæbner, stedt i historiens og ideologernes malstrøm.

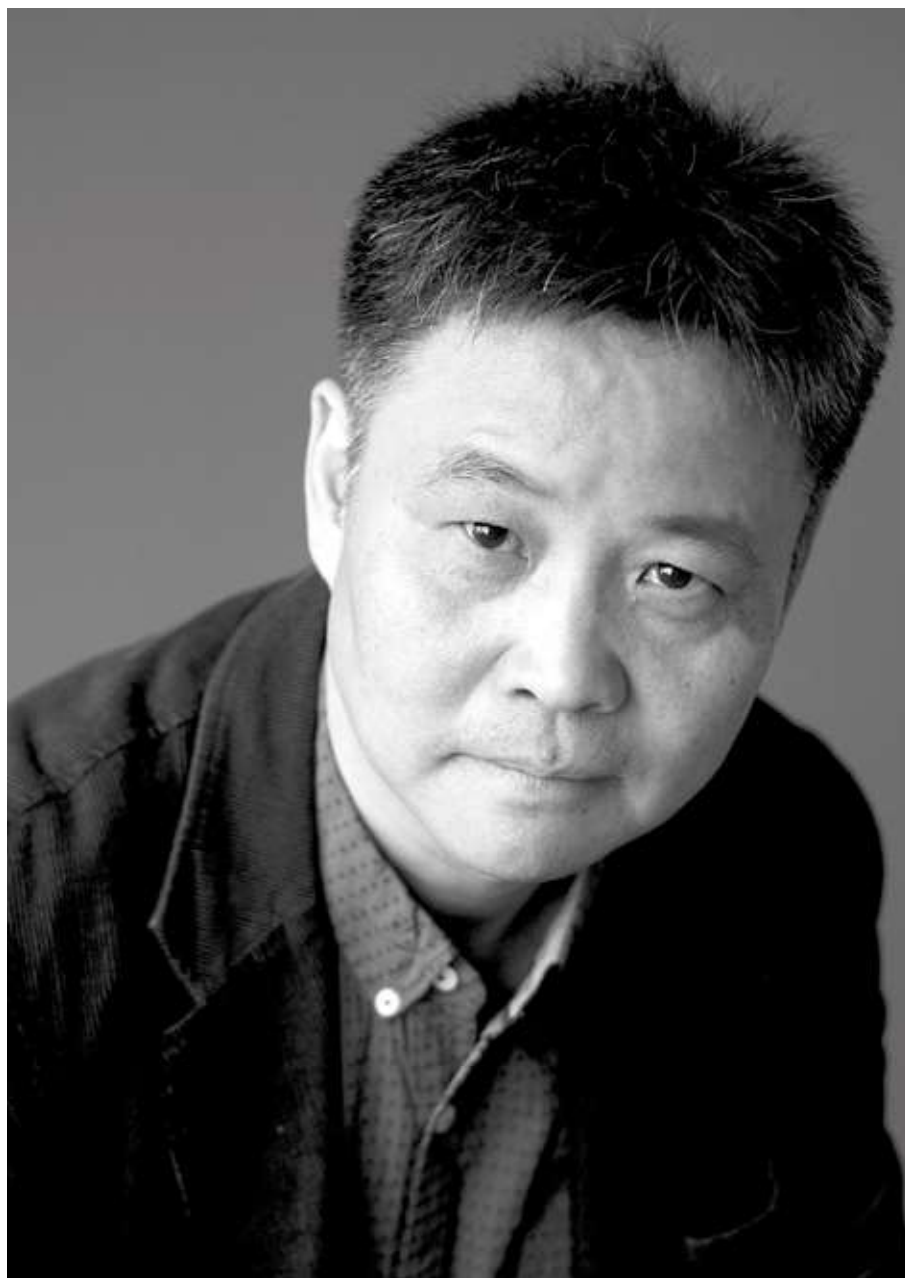
Du får Kinas samtid og nyere historie, komedie og tragedie, kritik og ømhed,

præcist og underholdende formidlet gennem Yu Huas enkle, raffinerede sprog.

At Yu Hua (f. 1960) skulle blive en af Kinas mest læste og bredt anerkendte forfattere, oversat til mere end fyre sprog, var der ikke mange der forestillede sig, dengang han brød igennem som eksperimenterende avantgardist i slutningen af 1980'erne. En række sære,

kortere tekster fra dengang viser en verden, hvor personerne agerer – ofte ekstremt voldeligt – i et moralsk og psykisk tomrum, som læseren selv må udfylde, mens forfatteren køligt registrerende ser til.

Som toneangivende avantgardist søgte Yu Hua rødderne til Kinas problemer i tvangsmæssige strukturer, dybt i historiens mørke, aktualiseret i en kollektiv glemsel, der lammer individet.

Yu Hua i dag (Foto: Forlaget Klim)

Et eksempel findes på dansk. *En virkelighed* (1988, da. 2019) handler netop om en familie på tre generationer, der lever i den evige nutid.

Død, drab, hævn og henrettelse skildres i klinisk prosa, som en nådesløs nedtælling fra ingenting til nul. Iskoldt og foruroligende – og med en ironisk krølle til sidst. Advarsel: Det er ikke hyggelæsning.

Paradoksalt nok peger denne og andre af hans tidlige tekster på to af de mest karakteristiske træk ved Yu Huas senere fortællinger. Med omvendt fortegn: For det er netop erindringen - her glimrede ved sit fravær, og familien - her tomt for indhold - som er stammen i næsten alt, hvad han senere skrev.

Så mens man hos avantgardisten finder postmoderne pasticher, der i miniformat vender vrangen ud på genrer som dannelsesroman og familiekronike, bliver disse genrer i hans egentlige romaner fra 1990 og frem udfoldet i en mere ligefrem fortællende form. Her er den nære familie den meningsgivende enhed, ofte med vægt på erindring som emblem for identiteten eller som selve det narrative princip.

Demonstrationerne på Tiananmen i 1989 og hærens massakre på civile i Beijing blev et vendepunkt for forfatter-skabet. Slut med sofistikeret voldsæstetik for de få, virkeligheden var kommet for tæt på. I 1991 udkom erindringsromanen *Råb i støvregn* (da. 2021), en

episodisk sammensat fortælling om ensomhed og opvækst på landet under Kulturrevolutionen. Den voksne fortællers seksårige jeg ligger halvvågen i sengen i mørket og lytter til regndråbernes dryppen fra tagskægget, da han langt borte fra hører en kvindes fortvivlede skrig. Skrækslagen venter han på den anden stemme, den som vil svare på hendes kalden og stilne hendes gråd. Men den kommer aldrig: ”Der findes ikke noget mere skræmmende end lyden af trøstesløs gråd i en regnfuld nats altopslugende mørke.” Sådan begynder bogen, og den lille scene står som et slags destillat eller motto over forholdet mellem forældre og børn, som det udspiller sig i mange konstellationer gennem de forskellige handlingstråde.

Mest grotesk mellem den følsomme jeg-fortæller og hans forfærdelige og voldsparate far. Nogle har set romanen som en spejling af forholdet mellem de unge demonstranter på Tiananmen og Kommunistpartiets voldelige respons. Der er forskel på generationerne, men på sin vis er alle fortabte i en kultur, hvor de traditionelle værdier er udhulet uden noget at sætte i stedet. Det kan lyde dystert. For mig giver bogen et forunderligt indblik i et følsomt kinesisk drengesind. Den er letlæst med stænk af velgørende ironi og lysglimt af humor og ømhed børnene imellem.

Yu Huas anden roman *At leve* (1993, da. 2015) har fået status som et slags alternativt nationalepos, til stadighed genoptrykt, dramatiseret og diskuteret. I Vesten kendt fra Zhang Yimous Cannes-prisbelønnede filmatisering, der først blev forbudt i Kina, men som nu i dag er åbent tilgængelig online. Romanen følger Fugui og hans familie fra 1940'erne og til 1980'erne, gennem borgerkrig, kommunisme, hungersnød og kulturrevolution. Det er Kinas nyere historie set gennem en enkelt skæbne. Ét liv ud af millioner andre. Struktureret som dobbelt erindring: En ung mand husker tilbage på en gammel bondes livshistorie, som fortalt til ham i løbet af en enkelt dag. Om tragedier og livsvilje i spændet mellem tilværelsen som udsvævende godsejersøn og som fattig bonde. Vi møder ham ridende gennem byen på ryggen af en fed luder, hvis fletninger han bruger som tøjler, på vej til at spille familieformuen op, mens hans gravide kone trygler ham om at komme hjem. Nedturen følger og han må begynde helt fra bunden, ydmyget menneskeligt og socialt. Men han vokser med sin skæbne, jo mere ulykkerne regner ned over ham. Bogen er i sig selv en hyldest til selve fortællingens helende kraft og til erindringen som identitetens grundprincip. At leve er at huske og at leve er at dele sin historie med andre. Det er stærk og rørende læsning.

Både *At leve* og *Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod* (1995, da. 2016) viser den nære familie som den meningsgivende enhed, der bærer individet gennem politiske storme og selvpåførte katastrofer. Der er en snert af komisk opera i sidstnævnte roman,

hvor hovedpersonen sælger sit blod for at skaffe penge til familien. Handlingen bæres af dialogen og følelsesmæssige højdepunkter udspilles i det offentlige rum, på gaden eller trappetrinet. Fælles for de to romaner er Yu Huas enkle præcise sprog, der viser figurerne i stedet for at udpensle, renset for besjælede adjektiver. Det dramatiske indhold står stærkt, netop fordi det formidles uden tilsætning af følelsesmobiliserende gloser. God underholdning.

Det får man også i to-bindes kroniken *Brødre* (2005-06, da. 2019), en vild kæmperoman, der veksler mellem renhjertet varme, patos, plat komik, farce og skarp satire. Bogen spænder i tid fra 1960'erne op til årtusindskiftet, og det er en klar pointe, at hvor enorm forskellen end er på Kulturrevolutionens ideologiske vanvid og reformperiodens materialistiske amokløb, så er de menneskelige omkostninger sammenlignelige. Vi følger de to stedbrødre, Glatskalle Li og Song Gang, den første lavstammet, grov, frembrusende og frygtløs, den anden høj, bebrillet, passiv med litterære ansatser. Det handler om de sidste 40-50 år af Kinas turbulente historie, og de to brødre repræsenterer ekstreme arketyper og disses skæbne i tidens malstrøm. Yu Hua viser, at mens den ene må gå til grunde, bliver den anden selve indbegrebet af tidsånden. Men værditabet og den menneskelige fornedrelse er i sidste ende ligeligt fordelt.

Yu Hua har selv kaldt romanen *Brødre* og essaysamlingen *Kina i ti ord* (2011, da. 2019) for to udgaver af samme historie. I den første er den fortalt gennem fiktionens filter, i den anden – som måtte udgives i Taiwan – bruger han sit eget liv som den linse, hvorigennem han observerer et Kina i vild forandring. Bogen består af ti essays, hver centreret omkring et enkelt ord, som inkarnerer et særligt aspekt af livet i Kina, (fx folket, leder, revolution, kopi, læse, skrive...). De ti ord danner ramme om hvert enkelt essay, og fungerer samtidig som prismar, hvorigennem de dybe sociale og etiske dilemmaer, der har præget Kinas nyere historie, træder tydeligt frem. Yu Hua viser, hvordan ord kan påvirke mentalitet, omskabe relationer og skubbe til andre ord, så nuancer forskydes. At ”vride sproget ud af statens klør” var slogan for unge

forfattere efter Maos død i opgøret med Kommunistpartiets førergreb på sproget. Yu Huas humoristisk-satiriske og dybt alvorlige analyse af det kinesiske riges tilstand føjer nye facetter til den bestræbelse.

I øvrigt har han, ved siden af romaner og novellesamlinger, udgivet massevis af andre essaysamlinger om alt fra vestlig klassisk musik, kunst og litteratur til samfundsfænomener og rejseberetninger.

Romanen *Den syvende dag*, der udkom i 2013 (da. 2017) er Yu Huas til dato mest uforsonlige kritik af en samtids-virkelighed, han til stadighed prøver at forstå. Den er dog også, efter min mening, hans mindst litterært vellykkede. Den foregår i dødsriget, hvor hovedpersonen, Yang Fei, er for fattig til at betale for urne og gravplads. Han må vandre hvileløs i syv dage, mens han reflekterer over sit liv. Født på et togtoilet, tabt i farten og fundet på skinnerne af en jernbanearbejder, der blev hans ”far.” Undervejs møder han andre skæbner, der faldt af det økonomiske eksprestog: fejlopererede organsælgere, selvmordere, fattige, der bor dybt under byens asfalt, gamle mennesker, hvis bolig blev knust over hovedet på dem. Mange episoder med rod i virkelige hændelser. Yu Hua vender bunden opad og vran-gen ud på Kinas økonomiske succes. Men bogen rummer også lys og varme i fællesskabet mellem ”far” og søn og mellem de ubegravede sjæle – samfundets fortrængte samvittighed.

Yu Huas værk indkapsler Kinas nyere historie. Alle hans meget forskellige romaner skildrer almindelige menneskers skæbne midt i sociale omvæltninger. Under den tilsyneladende ubesmykkede skrivestil vibrerer en uro og modstand, en insisteren på autenticitet og værdighed. Sidste år udkom romanen *Wencheng*, der rækker tilbage i tid til slutningen af Qingdynastiet. Den findes endnu ikke på dansk. Men som det fremgår, er der nok at tage fat på allerede.

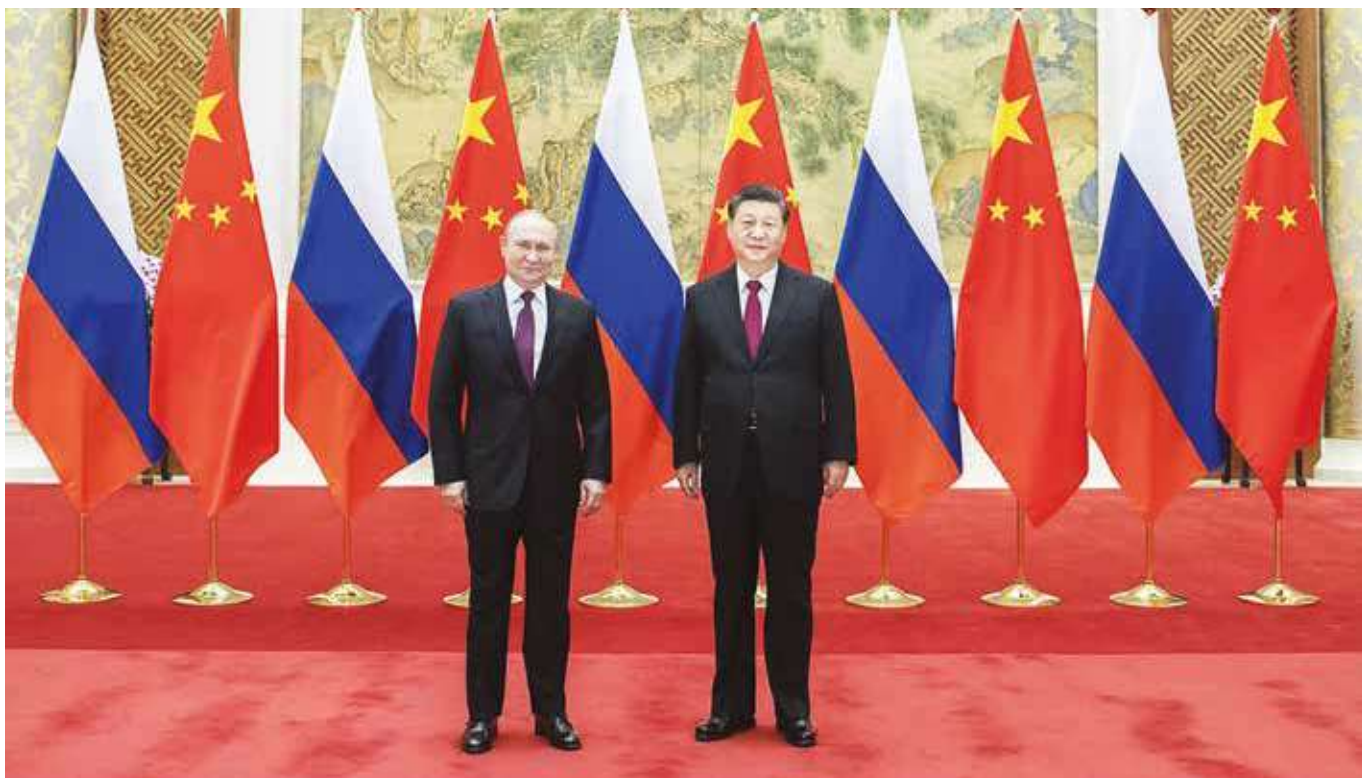
Så læn dig tilbage, drik din te, læs og nyd – en Kinarejse du aldrig glemmer.

Anne Wedell-Wedellsborg, professor emerita, er dansk oversætter af ”At leve”, ”Kina i ti ord” og ”Råd i støvregn.”

DE OLYMPISKE VINTERLEGE 2022 I SPEJLET AF SOMMERLEGENE I 2008

AF JØRN HANSEN

INTERNATIONALE POLITISKE PROBLEMER SATTE ENDNU ENGANG ET STÆRKT AFTRYK PÅ DE OLYMPISKE LEGE, DENNE GANG VINTERLEGENE, SOM BLEV AFHOLDT I BEIJING I ÅR.

Xi Jinping og Vladimir Putin mødes i Beijing, 4. februar 2022 (Foto: Xinhua News/Li Tao)

Da jeg i slutningen af 2021 blev spurgt, om jeg ville bidrage med en artikel om de olympiske vinterlege i Kina, så den internationale situation en del anderledes ud end den gør i skrivende stund her midt i marts måned.

Umiddelbart betyder det, at det billede, der først dukker op i forhold til legenes politiske betydning, er billedet, hvor Xi Jinping forud for vinterlegenes åbningsceremoni mødes med Putin for at vise,

at de to ledere står sammen mod Vesten i forhold til den dengang spændte situation mellem Rusland og Ukraine. Et møde, der fik større symbolsk betydning, fordi det skete samtidig med, at flere af de vestlige lande med USA i spidsen valgte ikke at sende officielle repræsentanter til Beijing i forbindelse med åbningsceremonien. Dette gjorde sig også gældende for Danmarks vedkommende, uden at dette dog officielt blev udbasuneret som en direkte boykot fra dansk side.

Vi ved på nuværende tidspunkt ikke, hvorledes Kina på sigt vil forholde sig til den aktuelle russiske angrebskrig mod Ukraine, hvorfor fortolkningen af billedet kan ændre sig afhængigt af, hvilken holdning og praksis Kina beslutter sig for at indtage i den aktuelle konflikt, men vi ved, hvorledes Beijing blev værtsby for vinterlegene i 2022 og har også en viden, der kan danne grundlag for rimelige fortolkninger af vinterlegenes betydning for Kina set i lyset af sommerlegene i Beijing i 2008.

Beijing – i mangel af bedre

Da den Internationale Olympiske Komité (IOC) i 2001 skulle stemme om tildelingen af værtskabet for sommerlegene i 2008 var Beijing på forhånd udråbt som den sandsynlige vinder. I 1993, hvor IOC skulle stemme om værtskabet for sommerlegene i 2000, tabte Beijing knebent til Sydney. Det var derfor en udbredt opfattelse, at IOC "skyldte" Beijing sommerlegene i 2008, og sådan gik det også, da Beijing foran Toronto klart vandt den afgørende afstemning i IOC.

Interessant nok blev Kina i 2001 også medlem af World Trade Organisation, der har til formål at sikre regler for handelsaftaler mellem nationer på et globalt niveau. Kina var kommet ind i det gode selskab, samtidig med at det var blevet en attraktiv handelspartner for Vesten. På trods af protester mod Kinas herredømme og hårde politik over for Tibet, blev legene accepteret af Vesten, og ved åbningsceremonien i 2008 deltog blandt andre USA's præsident George W. Bush, Frankrigs præsident Nicolas Sarkozy og den danske kronprins Frederik, der på det tidspunkt var kandidat til at blive optaget i IOC. Kina havde åbnet sig mod omverdenen og var blevet en del af det gode selskab. Ved vinterlegene 2022 så det en del anderledes ud.

I 2015 skulle IOC tildele værtskabet for vinterlegene i 2022. Oprindeligt koncentrerede interessen sig om fire kandidatbyer: München, Oslo, Almaty og Beijing, hvor det var den fremherskende opfattelse, at de to europæiske byer stod stærkest, da vinterlegene i 2018 skulle foregå i Pyeongchang i Sydkorea.

I München blev der forud for ansøgningen om værtskabet afholdt en folkeafstemning, hvor et flertal takkede nej. Indbyggerne var ikke parat til at betale de store omkostninger, der var forbundet med afholdelsen af vinterlegene. Især sporene fra de hidtil dyreste lege overhovedet, vinterlegene i Sotji i 2014, skræmte.

I Oslo blev der ligeledes afholdt en folkeafstemning, hvor et flertal af indbyggerne stemte for en ansøgning om værtskabet. Senere gik den norske regering imidlertid imod Oslos

beslutning på grund af frygten for alt for store udgifter i forhold til de krav, IOC stillede. Tilbage var altså værtsbyerne i to autoritære lande, Kasakhstan og Kina, hvor man ikke skulle spørge befolkningen om råd. Ved afstemning stemte 44 IOC-medlemmer til fordel for Beijing og 40 til fordel for Almaty. På trods af dårlige geografiske og klimatiske betingelser kunne Beijing starte forberedelserne til 2022. Til gengæld var det givetvis Kina, der i forhold til Kasakhstan havde flest kræfter til at løfte opgaven.

Forud for åbningsceremonien

Ved sommerlegene i 2008 var Hu Jintao Kinas øverste leder og fremstod som en, der fortsatte Deng Xiaopings reformlinje.

Ved vinterlegene i 2022 var det den mere autoritære Xi Jinping, der stod i spidsen for kommunistpartiet og Kina. Under Xi Jinping var forholdet mellem især USA og Kina blevet dårligere og præget af større modsætninger mellem de to stormagter. I Vesten var der kommet øget fokus på Kinas forfølgelse og undertrykkelse af uighurerne og brud på menneskerettighederne i den sammenhæng. De varme strømme fra 2008 var blevet afløst af kolde strømme. Det førte til, at Joe Biden og USA besluttede sig for en diplomatisk boykot af åbningsceremonien, hvilket blandt andre Storbritannien, Australien og Canada tilsluttede sig.

Til gengæld støttede Rusland varmt op om både vinterlegene og åbningsceremonien på trods af, at IOC på grund af dopingmisbrug havde udelukket Rusland fra den officielle deltagelse ved vinterlegene. I stedet havde IOC tilladt dopingfrie russiske atleter at deltage som repræsentanter for Ruslands Olympiske Komité.

Det betød, at 212 russiske atleter alligevel deltog i vinterlegene i Beijing. Det danske herre-ishockeylandshold spillede således to gange mod de russiske atleter, som i TV og i pressen altid blev betegnet som det russiske landshold! Da de seks gange russiske atleter vandt guldmedaljer, blev det til gengæld højtideligholdt uden den russiske nationalmelodi, men ved afspilningen af den olympiske hymne!

Interessant nok valgte en række mellemøstlige stater uden sne og tradition for vintersport at sende repræsentanter til åbningsceremonien og for at mødes med Xi Jinping. Saudi-Arabien sendte den magtfulde kronprins Mohammed bin Salman, og Ægyptens præsident samt Pakistans premierminister deltog ligesom en række tidligere centralasiatiske sovjetrepublikker. Det drejede sig nok ikke så meget om vintersport, men om politik. Ud over Rusland havde Kina også andre loyale samarbejdspartnere.

Fysiske udfordringer

Legene startede den 4. februar, og ligesom under sommerlegene i Tokyo i 2021 måtte arrangørerne af vinterlegene forholde sig til de problemer, som Covid-19 kunne medføre for en succesrig afholdelse af konkurrencerne. Atleterne levede i isolerede "bobler", og på forhånd stod det klart, at manglen på OL-turister og kinesiske tilskuere til sportsbegivenhederne ville føre til en lidt tam atmosfære under konkurrencerne. TV gjorde dog hvad det kunne for at "peppe" konkurrencerne op.

Et andet væsentligt problem var Beijings geografiske placering i et område, hvor der faldt meget lidt sne. For de indendørs aktiviteter var problemet ikke så stort, det kunne klares med nybyggeri i Beijing. Værre så det ud for de nordiske og alpinske konkurrencer som langrend, skihop, skiskydning, slalom og styrtløb samt de nyere discipliner i snowboard. Langrendsdisciplinerne, skihop og snowboard kom til at foregå i Zhangjiakou i Hebei-provinsen ca. 220 km nord for Beijing, mens de alpine discipliner samt kælk- og bopslædekonkurrencerne kom til at foregå i Yanqing-området ca. 90 km fra Beijings centrum, hvor det gennemsnitlige snedække om vinteren sjældent er mere end 5 cm.

Det kunne dog løses gennem produktionen af kunstig sne – også selvom dette stred mod IOC's ønske til værtsbyerne om at tage relevante miljøhensyn ved opførelsen af skisportsanlæggene. En anden udfordring var kravet til højden og faldet på de alpine pister. Yanqings Xiaohaituo-bjerge var ikke synderlig høje og kunne lige mønstre en pist, hvor det lodrette fald var 830

Kinesiske atleter ved afslutningsceremonien i Beijing, 20. februar 2022 (Foto: Xinhua/Lan Hongguang)

m og dermed levede op til Det Internationale Skiforbunds mindstekrav til en styrtløbspist. Selvom der ikke var meget sne, var der til gengæld meget koldt og især i forhold til de alpine discipliner ofte meget blæsende. Flere konkurrencer måtte udsættes pga. blæst, og mange atleter inden for langrendsdiscipliner måtte slås med nogle voldsomme kuldegrader. Det skal dog bemærkes, at tidligere vinterlege også har haft problemer med hårde kuldegrader og med blæst.

Endelig var der et logistisk problem i forhold til skisporten, Zhangjiakou-området lå 220 km væk fra Beijing. Men når der ikke skulle tages de store hensyn til en folkelig opinion, kunne dette problem også løses. Man anlagde en højhastighedsbane fra Beijings centrum til bjergområdet som muliggjorde, at man kunne nå frem i løbet af en time. I dansk TV kunne man se en journalist foretage en sådan rejse i et næsten tomt tog, da publikum pga. Covid-19 problemer ikke havde adgang.

Ud over problemer med kulden, blæsten og det manglende publikum forløb vinterlegene som planlagt. Norge hentede de fleste medaljer, Tyskland kom på andenpladsen og Kina på tredjepladsen. En større diskussion i pressen drejede sig om en tidligere dopingdømt 15-årig russisk skøjteprinsesse, der alligevel havde fået lov til at deltage i konkurrencerne, og set i lyset af Rusland-Ukraine-forholdet fik finalen i ishockey mellem Finland og de russiske ishockeyatleter (der jo ikke måtte repræsentere nationen Rusland) større politisk betydning, fordi Finland overraskende vandt finalen. Her var der ikke tale om en "finlandisering".

Krigsskygge over paralympiske lege

Vinterlegene sluttede den 20. februar. Fire dage senere angreb Rusland Ukraine. I skyggen af dette fik de paralympiske vinterlege, der begyndte den 4. marts og varede til den 13. marts, en del større bevågenhed i den internationale presse, end det nor-

malt har været tilfældet. Det centrale problem var, hvorledes Den Paralympiske Komité (IPL) ville forholde sig til de russiske og belarussiske atletes deltagelse i de paralympiske vinterlege. I første omgang besluttede IPL den 2. marts, at russiske og belarussiske atleter måtte deltage som neutrale udøvere, altså uden at repræsentere de to nationer. Deltagerne fra disse to lande skulle derfor fjerne alle synlige tegn på deres nationale tilhørsforhold, hvilket også gjaldt deres trænere og andre officials, som fx dommere. IPL kom hermed i modsætning til IOC, der den 28. februar havde anbefalet at udelukke russiske og belarussiske atleter fra alle internationale konkurrencer.

Allerede den 3. marts omstødte IPL dog beslutningen og udelukkede alle russiske og belarussiske atleter fra de paralympiske lege i Kina. IPL ønskede ikke en sammenblanding af sport og politik, men skrev på deres hjemmeside, at de var blevet kontaktet af så mange medlemslande, som havde for-

talt dem, at hvis de ikke genovervejede deres tidligere beslutning, ville det få alvorlige konsekvenser for de paralympiske vinterlege i Beijing!

Også de paralympiske lege var underlagt de samme Covid-19 restriktioner som IOC's vinterlege. Selve forløbet af legene gik dog også her som planlagt. Kina tog de fleste medaljer, på andenpladsen kom Ukraine, mens Canada indtog tredjepladsen.

Eftermælet

Selve vurderingen af hvad de to vinterlege vil blive husket for er, som angivet indledningsvist, på indeværende tidspunkt lidt vanskeligere at fastslå end ved tidligere lege. På det sportslige område vil legene pga. Covid-19 problemerne ligesom sommerlegene i Tokyo sikkert blive husket som de lidt mindre glansfulde lege. For Kina og omverdenen vil de blive husket som de lege, hvor flere vestlige nationer bojkottede åbningsceremonien, samtidig med at Kina viste flaget sammen med Putin og en række mellemøstlige nationer – betydningen heraf fremstår dog stadig lidt uvist afhængig af, hvorledes Kina agerer i forhold til krigen i Ukraine. Dog er der grundlag for at bemærke, at vinterlegene og de politiske rammer herom fremstår en del mindre succesfulde end sommerlegene i 2008, hvor Kina i højere grad havde åbnet sig mod og var blevet accepteret af omverdenen.

Indadtil har Kina dog besluttet sig for, at legene har været en succes, da det officielle Kina har meddelt, at de nye vintersportsanlæg angiveligt skulle have fået 340 millioner kinesere til at interessere sig for vintersport, samtidig med at vinterdiscipliner er blevet en del af skoleskemaet. På den måde skulle de store udgifter, der har været forbundet med anlæggelsen af vintersportsfaciliteter, angiveligt være givet godt ud.

Jørn Hansen er professor emeritus i idrætshistorie ved Idræt og Biomekanik SDU.

Han har skrevet flere bøger og artikler om forholdet mellem sport og politik, herunder de olympiske lege og verdensmesterskaberne i fodbold.

COVID-19-NEDLUKNING MED SMIL

AF JØRGEN DELMAN

Teststation i Shanghai, 8. maj 2022. (Foto: Xinhua/Jin Liwang)

Midt i "folkekrigen mod covid", som nul-tolerancepolitikken kaldes i Kina, er der også plads til lidt folkevid. @丁逸峰 lagde 40 vittigheder om Kinas "nul-covid-politik" op på den kinesiske spørgsmål-og-svar-side Zhihu (知乎). Mange af vittighederne er bygget over samme skabelon som fortidens 'Sovjetvittigheder'. Hovedparten af vittighederne er rettet mod "epidemiforebyggelses-entusiaster" (fangyi aihaozhe 防疫爱好者), som er en humoristisk og lettere nedladende betegnelse for de frivillige, som er blevet mobiliseret af politiet til at holde folk i Kinas nabolag inde bag indespærringerne. De kaldes også "de store hvide" (dabai 大白) på grund af deres påklædning. Her er en af vittighederne:

En gammel mand drysser rundt langs en flod. Han er uforsigtig og falder pludselig i vandet. Han råber om hjælp. To epidemiforebyggelses-entusiaster

ignorerer ham og fortsætter, mens de sludrer og griner som før. I sin nød får den gamle et øjeblik inspiration og råber: "Jeg er nær kontakt!" De to epidemiforebyggelses-entusiaster bliver vældig overraskede og springer i floden, hiver manden op på bredden og får ham sendt til et karantænehotel.

一老者人行道闲溜，不慎落入道旁河中，立即高呼救命！两个防疫爱好者听到了，视若不见，仍边走边谈笑如旧。老者情急生智，高呼“我是密切接触者”！两个防疫爱好者闻之大惊，随即跳入河中，将老者拖上岸、抓去了隔离宾馆。

Vittighederne kan tilgås på engelsk og kinesisk på China Digital Times ved at taste "Soviet Jokes on Epidemic Prevention with Chinese Characteristics for a New Era – China Digital Times" (Posted by Joseph Brouwer, Mar 22, 2022)

REPUBLIKKEN KINA OG FOLKEREPUBLIKKEN KINA – BORGERKRIG UDEN FORMEL AFSLUTNING

AF CARSTEN BOYER THØGERSEN

ANALYSE AF BAGGRUNDEN FOR KONFLIKTEN MELLEM FOLKEREPUBLIKKEN KINA OG TAIWAN
MED ET BUD PÅ, OM DER UDBRYDER KRIG MELLEM PARTERNE.

Cairo-konferencen, 1943. I forreste række: præsident Chiang Kai-shek, præsident Franklin D. Roosevelt, premierminister Winston Churchill, madame Soong Mei-ling.

(Foto: <http://crisisome.blogspot.com/2016/07/cairo-conference-1943.html>)

Øen Taiwan blev en del af Qingdynastiet i 1683. Øen havde før da i århundreder i vekslende grad været kontrolleret af flere kinesiske dynastier. Fra 1624 til 1661 havde den sydlige del af Taiwan været en hollandsk koloni, mens den nordlige del var spansk fra 1626 til 1642. Før 1600 var øens befolkning på under 25.000. Under Qingdynastiet ankom mange immigranter fra provinserne Fujian og Guangdong, og i 1911 var befolkningen steget til 2,5 mil-

lioner. I 1949 havde øen en befolkning 6 millioner. I dag er befolkningen på 24 millioner.

I 1895 led Kina nederlag i Den første kinesisk-japanske krig og afstod blandt andet Taiwan til Japan. Anden verdenskrig i Asien sluttede den 15. august 1945, da Japans kejser Hirohito bekendtgjorde Japans overgivelse. Derefter oprettede Republikken Kina, som var etableret i 1912, og som under Anden verdenskrig havde

regeringssæde i Chongqing i Vestkina under ledelse af Nationalistpartiet (i Wade-Giles-transskription Kuomintang – KMT), et foreløbigt administrativt kontor for provinsen Taiwan. På De allieredes konference i Cairo i 1943 var det allerede bestemt, at suveræniteten over Taiwan skulle gives tilbage til Kina ved krigens afslutning.

Den 25. oktober 1945 ankom repræsentanter fra Taiwan-provinsens kommende lokalregering til Taiwan

og overtog formelt provinsens forvaltning fra de aftrædende japanske embedsmænd. Denne dag er siden højtideligholdt som Dagen for overdragelse (台湾光复节), hvor man fejrer afslutningen på Japans kontrol over Taiwan og øens tilbagevenden til Kina.

Ét Kina – to regeringer

I slutningen af 1945 brød igangværende forhandlinger mellem Republikken Kinas ledende nationalistparti (KMT) og Kinas Kommunistiske Parti (KKP) om en kinesisk samlingsregering sammen, hvilket resulterede i en borgerkrig. Borgerkrigen fortsatte indtil slutningen af 1949, hvor Republikken Kinas regering og øverste militære ledelse trak sig tilbage til Taiwan-provinsen for at fortsætte borgerkrigen derfra. Samtidig bekendtgjorde KKP den 1. oktober 1949 oprettelsen af Folkerepublikken Kina.

Internationalt blev den nye kinesiske folkerepublik kun anerkendt af de socialistiske lande, enkelte tredjeverdenslande og en håndfuld vesteuropæiske lande, herunder Danmark. Langt de fleste lande fastholdt den diplomatiske anerkendelse af Republikken Kina, der siden 1946 havde repræsenteret Kina i FN og indtaget Kinas sæde i FN's sikkerhedsråd.

Efter at Republikken Kinas nationale regering i 1949 ankom til Taiwan og erklærede Taipei som republikkens provisoriske hovedstad, fortsatte Taiwan med at blive administreret af Taiwans provinsregering. Opdelingen mellem en national kinesisk regering og Taiwan-provinsens lokalregering blev reguleret i 1991 og 2008 og endeligt afviklet i 2018. Den grundlov, der i dag styrer området, er fortsat Republikken Kinas grundlov, som den blev vedtaget i 1947 i Nanjing, og som i princippet stadig gælder for hele Kina. Fra 1991 med den tilføjelse, at kun borgere, der bor i de "frie" områder, dvs. områder kontrolleret af Republikken Kina, har stemmeret ved valg til republikkens nationale folkeforsamling.

I efteråret 1971 overtog Folkerepublikken Kina den plads,

som Republikken Kina havde haft i FN og FN's sikkerhedsråd som repræsentant for Kina. I januar 1979 etablerede USA og Folkerepublikken Kina diplomatiske forbindelser, mens USA samtidig afbrød sine diplomatiske forbindelser til Republikken Kina. Fra begyndelsen af 1970'erne havde langt de fleste lande i verden gjort det samme. Ud af FN's 193 medlemsstater har 179 lande i dag kun diplomatiske forbindelser med Folkerepublikken Kina.

USA's rolle og interesser

Gennem hele året 1946 opholdt den amerikanske general George C. Marshall sig i Kina, hvor han forgæves forsøgte at mægle mellem KMT og KKP. USA ønskede et forenet Kina som bolværk mod Sovjetunionen. Da han forlod Kina i januar 1947, genoptog USA støtten til Republikken Kina med leverancer af våben, materiel og udstationering af tropper. I januar 1950, da borgerkrigen krigshandlinger var afsluttet, meddelte den amerikanske præsident, Harry S. Truman, at USA var forpligtet af Cairo-deklarationen fra 1943, hvor Taiwan var blevet givet tilbage til Kina. USA ville nu ikke længere involvere sig i borgerkrigen, og det gjaldt også et eventuelt forsøg fra Folkerepublikken på at erobre Taiwan.

Udbruddet af Korea-krigen i juni 1950 ændrede USA's holdning, og den amerikanske syvende flåde blev sendt til Taiwanstrædet. Kontrol over øen Taiwan blev nu set som en ubetinget nødvendighed – som et "hangarskib, der ikke kan synke" – for at sikre den amerikanske stillehavsflådes operationer i det østasiatiske farvand. Lige siden og indtil i dag har USA set Taiwan som strategisk vigtig, og USA har spillet en afgørende rolle som Republikken Kinas vigtigste internationale støtte. I 1955 underskrev USA og Republikken Kina en gensidig forsvarspagt til forsvar af øen mod invasion fra Fastlandet.

Den kolde krig og supermagtskonflikten mellem USA og Sovjetunionen fortsatte op gennem 1960'erne, samtidig med at modsætningen mellem Kina og Sovjetunionen skærpedes. Det var baggrunden for

den tilnærmelse mellem USA og Kina, der manifesterede sig ved Præsident Nixons besøg i Kina i 1972, og som ændrede Folkerepublikken Kinas og Republikken Kinas internationale roller. Under Præsident Nixons besøg i Kina underskrev USA og Kina det såkaldte Shanghai-kommuniké, der fastslog en "ét-Kina-politik":

"De Forenede Stater anerkender, at alle kinesere på begge sider af Taiwanstrædet fastholder, at der kun er ét Kina, og at Taiwan er en del af Kina. De Forenede Staters regering udfordrer ikke denne position." [Egen oversættelse]

Kommunikéet understregede også USA's ønske om en fredelig løsning på spørgsmålet om Taiwan, samt at USA med tiden ville trække alt militært personel og militært udstyr tilbage fra Taiwan. De samme budskaber blev gentaget i to efterfølgende amerikansk-kinesiske kommunikéer i 1979 og 1982.

De i alt tre officielle kommunikéer har været grundlæggende for USA og Kinas bilaterale forhold siden 1972. Samtidig vedtog den amerikanske kongres i 1979 en lovgivning – Taiwan Relations Act – der på flere punkter modsagde indholdet af de to første officielle kommunikéer. På samme måde gav den amerikanske regering under hånden i 1982 Republikken Kinas regering seks såkaldte "forsikringer", der modsagde indholdet af det tredje amerikansk-kinesiske kommuniké fra 1982. I 2016 blev dokumentet afklassificeret og vedtaget af Repræsentanternes Hus i USA som en ikke-bindende beslutning. Af nogle i USA ses dette som positivt, fordi det udtrykker en "strategisk tvetydighed", en amerikansk uklarhed, som man mener har bidraget til fred og status quo i Taiwanstrædet. Den amerikanske vurdering bygger på den præmis, at uden amerikansk "tvetydighed" ville der være udbrudt krigshandlinger mellem Folkerepublikken Kina og Republikken Kina. Alternativt kan man også forestille sig, at uden amerikansk tilstedeværelse havde de to parter omkring Taiwanstrædet udmærket kunnet forhandle sig frem til en fredelig løsning på det, der i udgangspunktet var en uafsluttet borgerkrig.

1. januar 1979. Vicepremierminister Deng Xiaoping og præsident Jimmy Carter underskriver historisk diplomatisk aftale mellem USA og Kina. (Foto: Jimmy Carter Library)

Siden Anden verdenskrig har USA's politik i Østasien haft til formål at sikre USA's position som dominerende Stillehavsmagt over for Sovjetunionen og Folkerepublikken Kina. Fra midten af 1990'erne, da Kinas økonomiske reformer for alvor åbnede det kinesiske marked, betød handelsinteresser, at USA støttede Kinas optagelse i WTO i 2001. Fra 2017 er Taiwan dog igen blevet nyttig for USA i dets forsøg på inddæmning af Kina.

Forholdet over strædet

Fra 1949 til 1979 fandt der en politisk og retorisk kamp sted om, hvem der repræsenterede Kina internationalt. I 1979 afgjorde USA spørgsmålet ved at anerkende Folkerepublikken Kina. Fra slutningen af 1970'erne og til midten af 1990'erne skete der en gradvis tilnærmelse mellem Beijing og Taipei, og parterne indledte forhandlinger om flere praktiske spørgsmål. I 1988 ophævede Republikken Kina rejseforbud til og indrejseforbud fra Fastlandet. Et højdepunkt for samarbejdet var et møde i Hongkong i 1992, da halvofficielle repræsentanter for begge sider af Taiwanstrædet mødtes og blev enige om den opfattelse, at fastlandet og Taiwan tilsammen udgjorde ét Kina, men at tolkningen om, hvordan en genforening skulle ske, var åben. I 1998 afholdt samme kreds

endnu et møde i Shanghai.

I 1999 aflyste Beijing et tredje møde i "Taiwanstræde-kredsen", da præsident Lee Teng-hui fra Taipei proklamerede sin politik om "to nationer", nemlig at Republikken Kina og Folkerepublikken Kina var to forskellige nationer. Lee Teng-hui sagde også, at der ingen anledning var for Republikken Kina til at erklære sin selvstændighed en gang til, fordi Republikken havde været selvstændig siden oprettelsen i 1912.

I løbet af 1990'erne var det blevet klart, at muligheden for, at Republikken Kina igen skulle kunne regere hele Kina, måtte anses for usandsynlig. En ny bevægelse begyndte nu at definere Taiwan som en selvstændig kultur uden relation til Kina og at frigøre Taiwan fra det historiske tilhørsforhold til Kina.

Målet var, at man ved at erklære Taiwan som en selvstændig nation kunne opnå deltagelse i normalt internationalt samarbejde.

Bevægelsen fortsatte i skærpet form fra 2000 til 2008 under Lee Teng-hui's efterfølger, Chen Shui-bian fra Det Demokratiske Progressive Parti (DPP). Et forsøg på at vedtage en ny forfatning alene med navnet Taiwan og erklære Taiwan uafhængigt mislykkedes dog. Under KMT-lederen Ma Ying-jeou's

præsidentskab fra 2008 til 2016 vendte politikken, og Folkerepublikken Kina og Republikken Kina så det tætteste samarbejde siden 1949. Ved sin tiltrædelse sagde Ma Ying-jeou, at med ham som præsident ville forbindelserne over Taiwanstrædet blive baseret på en "tre nej"-politik: "Ingen genforening. Ingen uafhængighed. Ingen krig" (不统, 不独, 不武). I perioden blev der indgået 23 samarbejdsaftaler mellem fastlandet og Taiwan. I 2015 mødtes præsidenterne Xi Jinping og Ma Ying-jeou i Singapore. Det var det første møde siden 1949 mellem de politiske ledere fra hver side af Taiwanstrædet.

Efter 2016

I 2016 blev Tsai Ing-wen fra DPP valgt til præsident, og otte års tæt samarbejde med Fastlandet ophørte. DPP's politik fra årene 2000 til 2008 blev genoptaget. Et halvt år efter valget af Tsai Ing-wen blev Donald Trump præsident i USA og indledte en mere konfrontatorisk amerikansk politik over for Kina. Samarbejdet mellem USA og Republikken Kina blev tættere og videreført under præsident Joe Biden. USA har optrappet militære leverancer til Taipei, antallet af officielle kontakter på højt niveau er øget, og forsøgene på at fremme Republikkens deltagelse i internationale organisationer har været mange. Sideløbende omtales Republik-

”Taiwan-provinsen 5799-KE”. Nummerpladen er i overensstemmelse med Republikken Kinas forfatning fra 1947, der med nogle ændringer stadig er gældende i dag. Ifølge forfatningen er Taiwan en provins i Kina. Nummerpladen er fotograferet på Taiwan i 2007. (Foto: Wikicommons).

ken Kina i international sammenhæng konsekvent som Taiwan, mens DPP’s historieskrivning fokuserer på at omskrive relationen mellem fastlandet og Taiwan og fremhæve værdipolitisk, at Taiwan er et demokrati.

Åben konflikt på vej?

Med støtte fra USA arbejder Republikken Kinas nuværende regering på at skabe en international konsensus om, at Taiwans de facto uafhængighed af Kina skal udvirke en de jure international anerkendelse.

Folkerepublikken Kinas opfattelse har været den samme siden 1949.

- 1) Taiwan er historisk og folkeretsligt en del af Kina.
- 2) Cairokonferencen i 1943, et vigtigt internationalt aftalegrundlag for blandt andet grænsedragninger efter Anden verdenskrigs afslutning, besluttede, at suveræniteten over Taiwan skulle føres tilbage til Kina.
- 3) Situationen omkring Taiwan i dag er resultatet af en borgerkrig, der endnu er uafsluttet formelt set, og dermed et nationalt, internt kinesisk anliggende.

Bryder der en åben konflikt ud? USA støtter officielt status quo for Taiwan, har diplomatiske forbindelser med Folkerepublikken Kina, vedkender sig en ”ét-Kina-politik” og har ingen

diplomatiske forbindelser med Republikken Kina. Såfremt USA’s samarbejde med Taiwan yderligere udvikles, især inden for det militære område, og USA tilslutter sig den opfattelse, at Taiwan historisk ikke er en del den kinesiske nation, og hvis USA og Taiwan etablerer stat-til-stat-lignende forbindelser, uden at de lige akkurat er officielle, er det ikke utænkeligt, at Kina afbryder de diplomatiske forbindelser med USA. Et diplomatisk brud mellem Kina og USA vil globalt have vidtrækkende konsekvenser – handelsmæssigt, økonomisk og i alt internationalt samarbejde.

Vil Kina i så fald angribe Taiwan? Næppe. Under et møde i Beijing i 1984 med erhvervsfolk fra Hongkong forklarede Deng Xiaoping Kinas officielle princip om ”ét land, to systemer” således:

”Begrebet ’ét land, to systemer’ er blevet formuleret i overensstemmelse med Kinas virkelighed. (...) Kina skal ikke blot håndtere Hongkong-problemet, men også Taiwan-problemet. (...) Hvis problemet ikke kan løses med fredelige midler, så må det løses med magt. Ingen af siderne ville drage fordel af det. Genforeningen af moderlandet er hele nationens forhåbning. Hvis det ikke lykkes på 100 år, så vil det ske om 1000 år. Som jeg ser det, er den eneste

løsning at praktisere to systemer i ét land.” [Egen oversættelse]

Kinas aktuelle opfattelse er den samme som Deng Xiaopings i 1984. Principielt kan Kina ikke fraskrive sig retten til at anvende magt inden for et område, som Kina anser som en del af Kina. Men vægten er på en fredelig genforening, velvidende at en genforening kan ligge langt ude i fremtiden, måske på et tidspunkt, når USA ikke længere har samme interesse i Taiwan som i dag eller den militære styrke til at forfølge en sådan interesse.

Ingen kinesisk regering vil sandsynligvis nogensinde opgive kravet på Taiwan, men et kinesisk militært forsøg på at erobre Taiwan er utænkeligt, så længe USA’s tilstedeværelse i Østasien er så massiv, som den er i dag.

Derfor er det mest sandsynlige resultat en afbrydelse af de diplomatiske forbindelser mellem Kina og USA, hvis den nuværende konflikt i Taiwanstrædet optrappes yderligere.

Carsten Boyer Thøgersen er tidligere kontorchef i udenrigsministeriet, generalkonsul i Shanghai og Guangzhou og cand.mag. i statskundskab og kinesisk sprog og kultur.

NY TIDSALDER FOR INNOVATION I KINA

AF ERIK BAARK

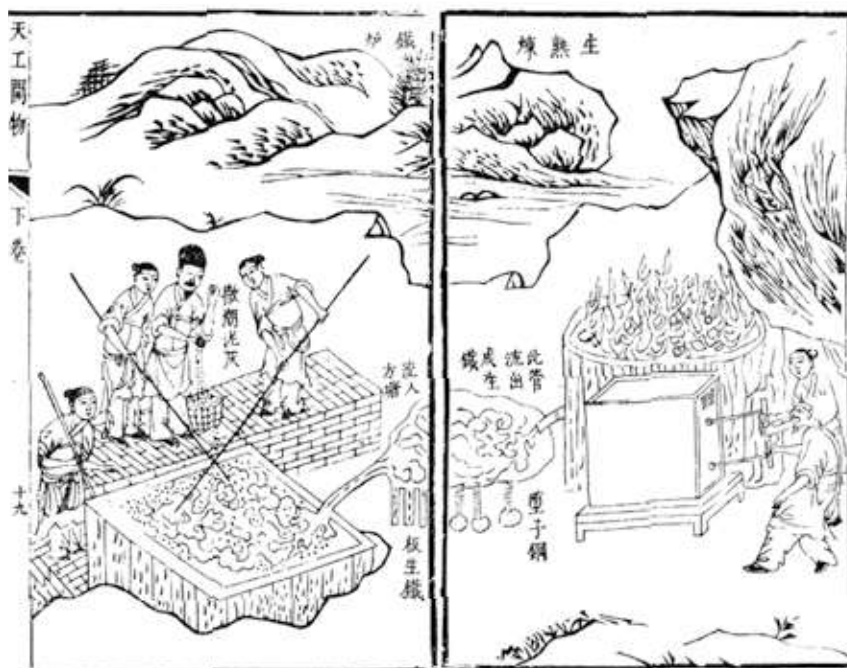

Illustration af kinesisk smeltning af jernmalm fra den kinesiske encyklopædi *Tiangong Kaiwu* fra 1635.

KINAS LEDELSE SATSER PÅ, AT KINA SKAL VÆRE EN TEKNOLOGISK SUPERMAGT. EN HISTORISK PERSPEKTIVERING GIVER INDBLIK I BAGGRUNDEN OG DRIVKRÆFTERNE BAG DENNE AMBITION.

Frem til århundredeskiftet beskæftigede få Kinaforskere eller politikere i Vesten sig med videnskab og teknologi i Kina, og de fleste mente, at ny kinesisk teknologi enten var overført eller endda stjålet fra industrilandene. Pludselig taler alle nu om innovation i Kina, og i USA udgives der mængder af artikler og bøger, som portrætterer Kinas teknologiske fremskridt som en sikkerhedsrisiko for det internationale samfund.

Det er rigtigt, at der er sket en rivende udvikling for kinesisk kreativitet, iværksætterånd og innovation, men det lønner sig at se denne udvikling i et længere historisk perspektiv, så man kan forstå konteksten og drivkræfterne bag fænomenet.

Historiske spidsteknologier

Ifølge den engelske filosof Francis Bacon (1561-1621) havde kompas, krudt, papir og bogtryk været en afgørende faktor for udviklingen af verdenshistorien, men han var ikke klar over, at disse teknologier oprindeligt kom fra Kina. De udgjorde endda blot et fåtal af de tidlige kinesiske videnskabelige opdagelser og tekniske fremskridt, som den engelske forsker Joseph Needham og hans kolleger har dokumenteret i storværket *Science and Civilisation in China*.

Det gælder for eksempel nøjagtige astronomiske observationer, avanceret matematik, samt nye og praktiske teknologier for fremstilling af formbart støbejern, som den danske forsker Donald B. Wagner har analyseret.

Effektive plovskær af støbejern øgede produktiviteten i kinesisk landbrug allerede under De Stridende Staters periode (475-221 fvt.), og våben produceret af jern udkonkurrerede snart våben fremstillet af bronze. Jernstøbningsteknologien blev også brugt til fremstilling af stighøjler, en teknik der sandsynligvis blev overført til Kina fra centralasiatiske rytterfolk, men som blev forbedret og masseproduceret i højovne – og hvor en kombination af sikre sadler og stighøjler grundlæggende ændrede krigsførelsen i såvel Kina som i Centralasien, og efter lang tid også i Europa.

Den kinesiske stat engagerede sig aktivt i at forbedre og sprede fremstillingen af jern og stål – blandt andet med udviklingen af dobbeltvirkende bælg, der kunne øge temperaturen til 1200–1500°C, så jernet kunne blive rørt rundt i en oxiderende atmosfære og få en styrke tæt på stål. Teknologierne til at sikre høje temperaturer blev også anvendt til at fremstille porcelæn, der blev en af Kinas vigtigste eksportvarer.

Det er velkendt, at Europa overhalede Kina i videnskabelig, teknologisk og industriel udvikling i løbet af det attende århundrede, og i midten af det nittende århundrede blev dette forspring klart demonstreret militært under Opiumskrigen. Der opstod derfor en reaktion blandt den kinesiske elite, som søgte at styrke Kina ved at indføre ny (militær) teknologi og videnskab. Denne ambition har været en ledetråd for skiftende regeringer i Kina indtil nu – og specielt i dag, hvor Xi Jinping har gjort selvstændig kinesisk innovation til en hjørnesten i sin ”Kinesiske Drøm” om igen at blive en ledende nation globalt.

Innovation under Mao og Deng

Kinas økonomi var ødelagt af krig og borgerkrig og afskåret fra de fleste internationale handelsforbindelser i 1949. Derfor blev den nye Folkerepublik afhængig af Sovjetisk assistance både inden for videnskab og teknologi. Den sovjetiske bistand omfattede såvel udstyr som rådgivning, og Kina kopierede den sovjetiske centraliserede planøkonomi og en skarp arbejdsdeling mellem forskning og produktion. Arbejdsdelingen

betød, at forskning og udvikling skete i statslige forskningsinstitutter. Virksomhederne forventede at modtage nye teknologier fra forskningsinstitutterne med henblik på at fremstille produkter. De skulle ikke udføre selvstændig teknologiudvikling. Desværre virkede fødekæden fra forskning til produkt sjældent – et problem, der til stadighed har plaget det kinesiske innovationssystem. Mao Zedong satte på lokal, praktisk kinesisk innovation under Det Store Spring Fremad og især under Kulturrevolutionen, men denne politik underminerede samtidig forsknings- og undervisningssystemet. Det var faktisk premierminister Zhou Enlais særlige beskyttelse af vigtig militær forskning, der gjorde, at Kina på egen hånd kunne udvikle atomvåben, interkontinentale missiler og satellitter – innovationer, som kinesere stolt fremhæver den dag i dag.

Deng Xiaoping var fortalere for udvikling af selvstændig kinesisk innovation, men mente samtidig, at Kina skulle åbne op for overførsel af avanceret udenlandsk teknologi og investeringer for at indhente de førende industrinationers teknologiske forspring. Et af hans mest berømte initiativer var 863-planen for udvikling af højteknologi (863 står for marts 1986, hvor Deng godkendte planen, som var forfattet af ledende kinesiske forskere). Deng var også drivkraften bag en række reformer inden for forskningssystemet, der opmuntrede institutterne til at kommercialisere deres teknologiske fremskridt, blandt andet ved at etablere nye virksomheder. Et ikonisk eksempel var Lianxiang, et computerfirma oprettet af forskere fra det kinesiske videnskabsakademi, der senere blev til det multinationale Lenovo.

En anden af Dengs reformer sendte mange kinesiske studenter og forskere til udlandet for at få en uddannelse. Mange af dem blev der for at gøre karriere på universiteter eller i højteknologiske virksomheder. Det skabte grundlag for, at højt kvalificerede kinesere vendte hjem og styrkede forskningsinstitutionerne eller blev højteknologiske iværksættere, især efter at Kina siden årtusindeskiftet oprettede særlige programmer, der

skulle lokke dem tilbage med diverse incitamenter.

Ophavsret og forskningslaboratorier

Reformer i 1990'erne etablerede nye institutionelle rammer for videnskab og teknologi, blandt andet med en lov om tekniske og videnskabelige fremskridt i 1993 og væsentlige opdateringer af lovgivningen om patenter og ophavsret. Indførelsen af et moderne system for intellektuelle ejendomsrettigheder var især beregnet til at tiltrække flere udenlandske virksomheder, men i de følgende år var både retssystemet og befolkningen generelt ret ligeglade med overtrædelser af loven. Imidlertid ændrede situationen sig væsentligt, da kinesiske virksomheder for alvor begyndte at tage patent på egne teknologier og derfor lagde mere pres på regeringen for at sikre deres patentbeskyttelse.

De nye forbedrede rammer skabte også grundlaget for, at en række udenlandske virksomheder ville indgå i såkaldte joint ventures, hvor de bidrog med ny teknologi og knowhow for at få adgang til det kinesiske marked. Multinationale selskaber blev også ansporet til at flytte en del af deres forskning og udvikling (FoU) til laboratorier i Kina. Disse investeringer havde betydelig afsmittning på udviklingen af teknologisk kompetence i kinesiske virksomheder, blandt andet fordi højtuddannet arbejdskraft og design flyttede ud i nye kinesiske værdikæder. Under indflydelse af globaliseringen fra omkring årtusindeskiftet, voksede de kinesiske virksomheders bidrag til internationale forsyningskæder, og Sydchina fik en vigtig rolle som verdens fabrik. Dette understøttede yderligere teknologioverførsel til Kina.

WTO med turboeffekt

Kinas indtræden i Verdenshandelsorganisationen (WTO) satte turbo på innovation i Kina. Med den gradvise åbning af de kinesiske markeder samt etablering af mange nye udenlandske firmaer, opstod et pres på såvel stats-ejede som private virksomheder for at øge deres innovationsaktiviteter. Samtidig gennemførte den kinesiske regering endnu en reform af forskningssystemet, der i 1999 flyttede mere end 11.000 statslige forskningsinstitutter over til

Innovation under Deng Xiaoping. Kinesisk plakat fra 1978: "Nå videnskabens højder for at bidrage mere til virkeliggørelsen af de fire moderniseringer" (dvs. landbrug, industri, videnskab og teknologi, militær).

statsejede virksomheder, som således fik et nyt tilskud af forskningskompetence.

Siden århundredeskiftet har Kina øget sine investeringer i forskning og udvikling markant. I 2000 investerede Kina kun 0,89% af BNP i området, men nåede op på niveau med de avancerede OECD-lande med 2,44% af BNP i 2021.

Denne mangedobling af midler til forskning og udvikling har gjort Kinas investeringer til de næststørste globalt, kun overgået af USA. Figur 1 illustrerer det spring, som Kina har foretaget fra investeringer på omkring 20 milliarder US dollars i 2000 til mere end 500 milliarder US dollars i 2017.

Det interessante her er, at virksomhedernes andel i disse investeringer bliver stadig højere.

Andelen af offentlige investeringer i forskning og udvikling er således faldet fra 33,4% i 2000 til 20,2% i 2018, og erhvervslivet står nu for 76,6%. En betydelig del af virksomhederne er statsejede, og deres innovationsmidler og aktiviteter er ofte klart inspireret af regeringens prioriteter, men disse data fortæller trods alt, at drivkræfterne bag Kinas øgede innovationsaktivitet i stadig højere grad kommer fra industri- og servicevirksomheder.

En ny tidsalder

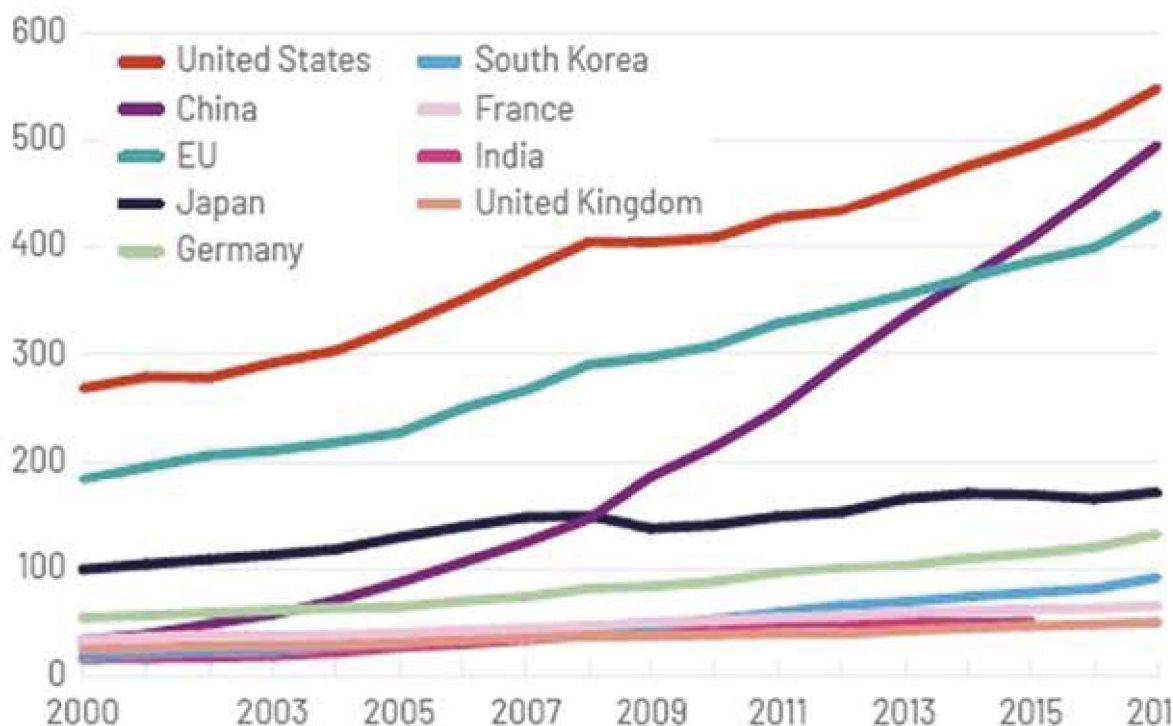
Det 21. århundrede har budt på en række nye satsninger for at styrke innovation i Kina, for eksempel med en ti års plan for tekniske og videnskabelige projekter fra 2006, der blandt andet medvirkede til innovation i telesektoren og højhastighedstog. Kina har også lanceret en strategisk plan, *Made in China 2025*, for at øge højteknologi i Kinas industrier fra 2015. Planen er blevet kritiseret af USA for at skabe ulige konkurrenceforhold i Kina og globalt. Derudover har kinesiske ministerier og provinsregeringer iværksat en række mere specialiserede lokale initiativer for at fremme innovation, ofte som opfølgning på Kinas overordnede femårsplaner, der i stadig højere grad har fokuseret på behovet for ny højteknologi.

For eksempel handler den nyligt lancerede 14. femårsplan mest om udvikling og øget anvendelse af digital teknologi, som f.eks. 5G mobilnet og automatisering af industrien. Infrastruktur for 5G service bliver i øjeblikket udbygget for mobilkunder, blandt andet for at Kinas service- og industrivirksomheder kan knyttes sammen og automatiseres med systemer for 'tingenes internet'. Salg af industrielle robotter i Kina udgjorde allerede i 2016 ca. 30% af markedet

globalt, og Kina satser på udbygning af netværksressourcer i skyen og kunstig intelligens for at sammenkoble nye systemer.

Det vigtigste mål for Kinas ledelse i det nye århundrede er en gammel kending: at Kina bliver ledende og selvstændig med hensyn til innovation – at basere den fremtidige udvikling på egne innovationer. Landet har allerede opbygget kompetence for at udvikle nye teknologier, som f.eks. televirksomhederne Huawei og ZTE, der begge har udviklet internationalt konkurrencedygtige 5G systemer baseret på egne tekniske standarder. Det er blandt andet disse kinesiske ambitioner og landvindinger, som har forårsaget, at USA forsøger at sabotere Kina ved at sanktionere Huawei og en stadig stigende mængde kinesiske højteknologivirksomheder ved at begrænse deres adgang til internationale markeder og avancerede teknologier. Indtil nu har USA's og andre vestlige landes tech- og handelskrig blot accelereret kinesiske forsøg på at udvide egne teknologiske kompetencer og etablere selvstændig produktion af væsentlige højteknologiske produkter som for eksempel de mest avancerede mikrochips.

Billions of PPP dollars

Figur 1: Samlede årlige investeringer i forskning og udvikling i udvalgte lande eller regioner, 2000-2017

Note: PPP angiver købekraft

Kilde: China Power. "Is China Leading in Global Innovation?" <https://chinapower.csis.org/china-innovation-global-leader/>

Teknologisk stormagt igen?

Afslutningsvis vil jeg fremhæve nogle temaer i forbindelse med innovation i Kina, som kan være ledetråde i fremtidens diskussioner om landets baggrund, ambitioner og evner.

For det første har viden og information så godt som altid haft høj prestige i kinesisk kultur og samfund, både for adgang til magt og som en grundpille i økonomisk velstand. Det er interessant, at informationsteknologi og internetplatforme hører til de mest innovative sektorer i Kina, og at forskere støvsuger verden for praktisk viden om ny teknologi. Men samtidig er der en forventning om, at viden tjener magtens praktiske formål; derfor har det været vigtigt for den kinesiske stat at kontrollere information og styre de teknologier (internet, kunstig intelligens, 5G eller 6G mobilnet), som bærer viden omkring. Dette kan let blive til en barriere for alternativ forskning og nye teknologier i fremtiden, hvis de står i modsætning til den kinesiske stats prioriteringer.

For det andet er myter om manglende kinesisk kreativitet og iværksætterånd ret tåbelige (ofte er disse myter foranlediget af kinesiske tilgange til udenadslære og respekt for hierarkier; men husk, at man skal lære en stor bunke kinesiske

tegn udenad, før man kan jonglere med dem). Der findes uanede mængder af kreativitet i det kinesiske samfund, der ofte kan virke helt anarkistisk. Min personlige opfattelse – som jeg kalder *grydeteorien* – er, at det kinesiske samfund er en gryde, der bobler af kreativitet og iværksætterånd, og det derfor tit er nødvendigt for styret at lægge låg på, så det ikke skal koge over.

For det tredje har kinesisk innovationskapacitet i nyere tid ofte været særlig stærk i forhold til teknologispredning og -forbedringer – såkaldte inkrementelle innovationer – frem for store banebrydende innovationer. Det hænger måske sammen med en tendens til pragmatiske løsninger og statens vægt på forskningens praktiske værdi. Størstedelen af Kinas forskning og udvikling klassificeres som anvendt videnskab og teknisk udviklingsarbejde, mens grundforskningen kun har modtaget omkring 5% af forskningspengene, en andel som den nuværende ledelse dog har tænkt sig at øge. Spørgsmålet er, hvor lang tid det vil tage Kina at blive verdensledende i opdagelser, som vinder nobelpriser for videnskab.

For det fjerde er Kina endnu ikke en teknologisk stormagt. Den kinesiske ledelse er fast besluttet på, at innovative

landvindinger inden for civil teknologi (som f.eks. informationsteknologi, kvanteteknologi og kunstig intelligens) også skal udnyttes til at forstærke militæret. Men det vil efter min mening være trist, hvis Kina prøver på at blive en 'stormagtsbølge' som USA og Rusland, dvs. en stormagt der udnytter sin militære overlegenhed til at undergrave andre landes regeringer. Det vil være meget bedre for det globale samfund, hvis Kina bruger sin innovationskapacitet til at løse store globale udfordringer som klimakrisen. Kina bidrager allerede med produktionskapacitet for renere teknologier som vindkraft og solpaneler, men selvom Kina nu er den største investor i vedvarende energi, står landet med et stort ansvar for at reducere egen afhængighed af fossile brændstoffer, og her er der desværre lange udsigter til, at f.eks. det kinesiske CO₂-kvotehandelsystem kommer til at bidrage væsentligt til reduktion af drivhusgasudslip i Kina.

Erik Baark er Professor Emeritus ved Hong Kong University of Science and Technology og mag.art. i sinologi fra Københavns Universitet. Han har forsket og undervist i videnskab og teknologi i Kina og andre lande i Asien. For nylig har han været redaktør på en bog med titlen "Innovation and China's Global Emergence", NUS Press, 2021.

ANMELDELSE

“JEG VIDEREFØRER, MEN OPFINDER IKKE”

AF JOACHIM WIEWIURA

Bent Nielsen, cand. phil., ph.d., er lektor på Institut for Tverrkulturelle og Regionale Studier (ToRS), Københavns Universitet, og forsker i Kinas intellektuelle historie. Han har som forsker i kortere perioder været tilknyttet IIAS i Leiden, National Taiwan University, Fudan University og Kyoto University. Han har publiceret i Journal of Chinese Philosophy, Early Chinese Thought, Zhouyi Studies, Studies in Central & East Asian Religions og International Journal of Lexicography og er forfatter til bl.a. A Companion to Yi jing Numerology and Cosmology (London 2003) og medredaktør af Creative Spaces: Seeking the Dynamics of Change in China (København 2012). Han er endvidere en efterspurgt foredragsholder.

ANMELDELSE AF KONFU-
CIUS' STORVÆRK, SAMLEDE
SAMTALER (LUNYU), FRA DET 6.
ÅRHUNDREDE F.V.T. OVERSAT
OG KOMMENTERET AF LEK-
TOR BENT NIELSEN.

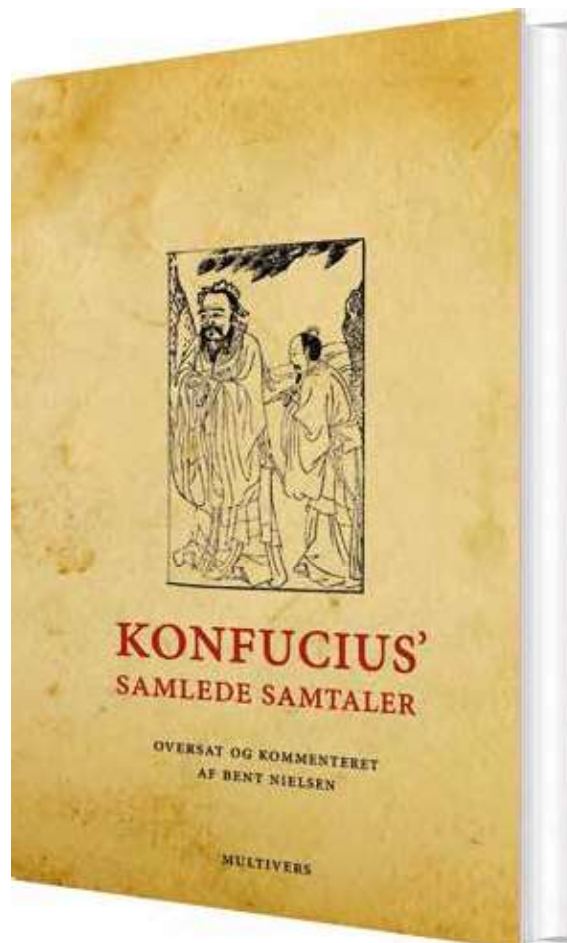
Det danske publikum har med Bent Nielsens flotte oversættelse samt pædagogiske og detaljerige kommentering af Konfucius hovedværk, *Samlede samtaler*, fået sig en grundig indføring i Kinas ubetinget største og mest indflydelsesrige filosof.

Konfucius fødtes i Kina i det 6. århundrede f.v.t. Han skrev intet – ligesom Sokrates, der grundlægger den vestlige filosofi i Athen hundrede år senere – men er tilgængelig gennem elevs overleveringer i flere generationer. *Samlede samtaler* kommer derfor ikke fra Konfucius' pen, men kaldes stadigvæk for *hans*, fordi værket for det meste består af udsagn, som er tilskrevet ham i formen “Mesteren siger”. Det giver Konfucius et mytologisk præg, og Nielsens solide kommentarer fører én sikkert gennem al den forsknings- og fortolkningskunst, der er i værkets tilblivelseshistorie, og som præger dets komposition og sammenhæng (eller nogle steder mangel på samme).

Hvor Sokrates er blevet et symbol på den filosofiske undersøgelse, der fokuserer på spørgsmål og tvivl frem for

svar, kan man i stedet i Konfucius finde en livsanskuelse om alt fra opdragelse til statsstyring. Dette filosofiske grundsyn dannede fundamentet for det, der senere skulle blive til konfucianismen, der fra 136 f.v.t. var Han-dynastiets officielle statsideologi, og som har præget Kina lige siden.

Samlede samtaler er et rigt og mangefacetteret værk. Centralt står to emner: Ritualerne, der skaber sammenhængskraft i samfundet, og det enkelte menneskes vej mod at blive kultiveret. De to emner fletter sig sammen gennem værket, således at samfundets og individets udviklinger bliver uadskillelige. Det er interessant, at Nielsen har valgt “kultiveret” fremfor at oversætte med det (i den europæiske tradition) oplagte begreb om *dannelse*. Det forekommer undertegnede at have mange af de samme filosofiske undertoner som det, der sigtes på med ‘kultiveret’. Hvordan bliver man kultiveret eller dannet, og hvorfor er det så vanskeligt? Hos de europæiske filosoffer som hos Konfucius skal svaret findes i selve menneskets eksistens. Man kan have en opskrift eller tjekliste, men den er aldrig tilstrækkelig: Det

kultiverede menneske er ikke opfarende og tænker ikke kun på sig selv, men han eller hun følger sin pligt, drager altid omsorg for andre, har *indlevelsesevne* og tager *ansvar for sine medmennesker*. Det er imidlertid *måder at være på*, og de kræver, at man ikke er forstilt, men *autentisk*.

Dette kobles til ritualerne, der er en central, regulerende samfundsinstitution. Ritualer er både strukturerede og strukturerende kulturformer, hvor mennesket må indfinde sig på en helt naturlig måde. Som der står: "Når naturen overgår kulturen, har man den ukultiverede. Når kulturen overgår naturen, har man den stuelærde. Først når naturen og kulturen er i balance, får man det kultiverede menneske" (6.18). Ritualerne skal respekteres og udføres, og det skal gøres med redelighed, med omhu og med en inderlighed i pligtfølelsen. Afhængig af hvilken fortolkning man hælder til, vil ritualerne til dels kunne erstatte samfundets love. Konfucius er således ikke fortaler for en progressiv samfundsudvikling. I stedet viderefører han traditionerne – han opfinder ikke.

Idealbilledet er at nå ind til det essentielle i livet, uden om det overfladiske og ligeegyldige. Menneskets holdning til sig selv og ikke mindst til andre har værdi og kræver velvillighed, god opførsel, selvopofrelse uden hovmod og pral. Konfucius er fortaler for det næsten universelle moralske princip om, at man ikke skal gøre mod andre, som man ikke selv ønsker, andre skal gøre mod én. På den anden side er Konfucius også fortaler for, at den vise med rette kan give forskellige svar til forskellige personer på det samme spørgsmål, fordi disse personer lever forskelligt og derfor har brug for forskellige svar. I det første princip projekterer man sig selv ind i andre, i det andet princip må man omvendt leve sig selv ind i den anden. Spørgsmålet er, hvordan disse to principper forenes? Forsoning mellem de to principper kan selvfølgelig forekomme, men det er undertegnede uklart hvordan hos Konfucius.

Til sidst skal Bent Nielsen roses for at levere et så gennearbejdet værk. Det krævede kun lidt tilvænning at veksle mellem originaltekst og kommentar. Kommentarerne opklarer og er herligt

nærværende læsning. Nielsen formår på nøgtern og sympatisk vis at fremvise oversættelsens maskinrum ved at forklare i kommentarerne, hvordan det kinesiske sprog fungerer, og dermed skildrer han det betydningsmæssige fortolkningsrum, der bliver muligt. Det er meget vellykket, og kan læses som en generel indføring i oversættelseskunst.

Samlede samtaler står, med Nielsens introduktion og efterskrift, som et solidt værk – både til den almene læser, men måske allermest til den danske forskningsverden, der ikke læser kinesisk.

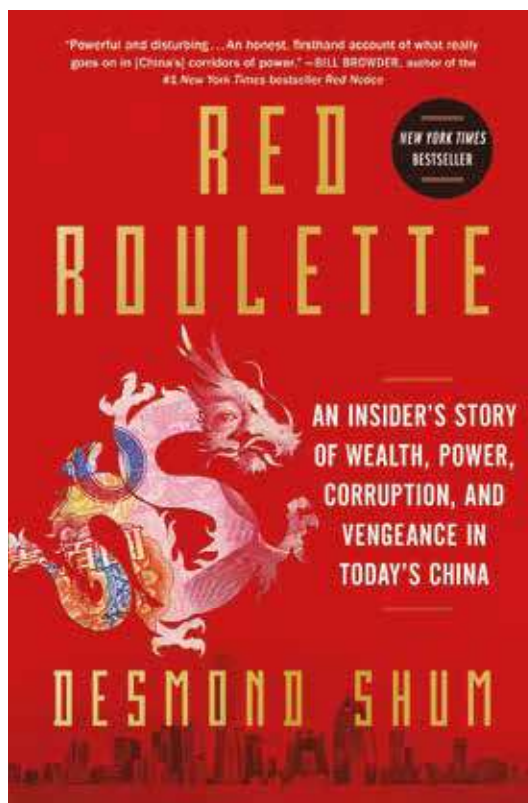
Bent Nielsen: Konfucius: Samlede samtaler. Multivers, 2020. 440 sider, kr. 290.

Joachim Wiewiura (f. 1987) er ph.d. i politisk filosofi fra Københavns Universitet med forskningsophold ved University of Oxford og Massachusetts Institute of Technology (MIT). Sammen med forskellige kollegaer har han bl.a. redigeret bøgerne "Offentlighedens rum" (Forlaget Møllegades Boghandel, 2019), "Simmel: Sociologiens eventyrer" (Nyt fra Samfundsvidenskaberne, 2019) og "If Schools Didn't Exist" (MIT Press, 2020).

TUREN GÅR TIL DEN RØDE ROULETTE

AF SIMON ROM GJERØ

ANMELDELSE: ÆGTEPAR-RET WHITNEY DUAN OG DESMOND SHUM SPILLEDE HØJT SPIL PÅ DEN "RØDE ROULETTE" MED EGET FORRETNINGSIMPERIUM, TÆTTE KONTAKTER TIL KKP'S TOP, KORRUPTION OG UBEGRIBELIG RIGDOM. SHUMS AFSLØRINGER I BOGEN "RED ROULETTE" BRAGTE DEN PÅ NEW YORK TIMES' BESTSELLER-LISTE SIDSTE ÅR.

Både tidsskriftet *The Economist* og avisen *Financial Times* nominerede "Red Roulette" til årets bog sidste år.

Forventningen var stor, da Desmond Shums bog, *Red Roulette*, med undertitlen *An Insider's Story of Wealth, Power, Corruption and Vengeance in Today's China*, dukkede frem bag det glinsende gavepapir på en forsinket fødselsdagsgave. Mediomtalen som "the book China doesn't want you to read" og "first-hand account of what really goes on in China's corridors of power" pirrede selvfølgelig min nysgerrighed. Men det bragte også minder om de utallige bøger, film, kunstudstillinger med mere, hvis primære selling-point, uagtet kvaliteten af værket, har været stemplet "Forbudt i Kina", og jeg stillede mig naturligt lidt på bagbenene: Var det denne gang, min verden og

forståelse for, hvad der virkelig foregår inde bag den polerede overflade i Kina, skulle rystes i sin grundvold? Som New York Times' bestseller og nomineret til årets bog af både Financial Times og The Economist, burde det jo være en smal sag at give bogen fem stjerner eller mere. Det er dog ikke så ligetil.

Whitney Duan, der var en af Kinas rigeste kvinder, forsvandt den 5. september 2017. Hun blev sidst set på sit kontor i hjertet af et kontorhotel og kunstmuseum-kompleks til mange milliarder dollars, som hun havde været med til at bygge sammen med ægtemanden Desmond Shum midt i Beijing.

"Red Roulette" er Shums (nu eksmand) beretning om, hvad der kan have ført til Whitneys kidnapning, som han er sikker på var planlagt og udført af KKP. Shum, der nu bor i England, skrev bogen efter ikke at have hørt fra hende i flere år, for at forklare deres søn, hvordan livet var i overhalingsbanen i Kinas overophedede forgyldte tidsalder i begyndelsen af 00'erne med enorme økonomiske gevinster og korruption, og til allersidst, hvad der muligvis kan være sket med Whitney.

Det røde aristokrati

De første kapitler er Shums historie fra en fattig opvækst i Shanghai og Hong

Kong, til en universitetsuddannelse i USA, frem mod en drøm om at gøre noget stort i sit gamle moderland, der nu buldrede derudaf med årlige vækstrater på 10-20 procent. Whitney Duan, der ligeledes var fra beskedne kår, var en smart iværksætter med ben i næsen. Hun havde lært at skabe de rigtige forbindelser for at få tingene til at ske i havnebyen Tianjin. De kunne begge fornemme, at der var enorme summer, der kunne tjenes, hvis de slog pjalterne sammen og spillede deres kort rigtigt.

Det er dog ikke ligefrem kærlighed ved første blik, da parret mødes. Men efter at Whitney laver en SWOT-analyse på fordelene og ulemperne ved et ægteskab, bliver de enige om, at de er et godt match. Det er et ægteskab med mange muligheder, og begge ser de en chance for at score den helt store gevinst. Han medbringer sin Hong Kong-amerikanske uddannelse, erfaring og forretningssans. Hun medbringer et ekstraordinært talent for at netværke (guanxi).

Ind i dette ægteskab træder den karismatiske tante Zhang - hustru til Wen Jiabao, der var premierminister fra 2003-2013, og næstvigtigste mand i KKP. Wen var en forsigtig teknokrat inden for partiet, ofte iført en klassisk Mao-uniform og betragtet som en mand af folket, der offentligt slog til lyd for mere ansvarlighed og mindre korruption i Kinas regering. Shum hævder, at Wen Jiabao måske først for sent kendte omfanget af sin families selvberigelse, men at han til gengæld heller ikke gjorde noget for at stoppe det.

Højt spil

Uanset hvad Wen Jiabao vidste, var resultatet af Whitneys enorme drive og tante Zhangs forbindelser ufattelig rigdom. Med insiderviden og beskyttelse fra Kinas "top-eunuk" var de i stand til at omsætte Wens små fingerpeg og hentydninger til konkrete forretningsmuligheder. Den første store mulighed kom, da de investerede i Ping An-forsikringsselskabet, kort før det gik på børsen. Her tjente de flere hundrede millioner dollars. Derefter foretog de en massiv ombygning af Beijings internationale lufthavns fragtfaciliteter

før sommer-OL i 2008. Og derefter det omfattende hotel/kunstmuseum/kontorkompleks i hjertet af Beijing.

De blev en del af Kinas røde aristokrati og var enormt succesfulde, kørte i luksusbiler som Rolls Royce og Lamborghini, rejste i private jettfly, finansierede bygninger og legater for flere millioner dollar og brændte samtidig penge af på dyre boliger, rejser og kunst. De brugte enorme summer på korruption og masser af tid på at fedte for de rigtige partifolk og embedsmænd med ekstravagante middage, alkohol, ure og konstante ture på "spa-ophold". Det var dog på lånt tid, og den røde roulette, som Whitney havde været så god til at spille og manipulere, udviklede sig nu mere og mere i retning af en omgang russisk roulette. Det var ikke til at vide, hvornår legen stoppede, og de ville begynde at falde som fluer.

Det varede ikke længe. En af deres tætteste samarbejdspartnere, Li Peiying, der var formand for Capital Airport Group, bliver henrettet for korruption i 2009. Og en efter en bliver deres lokale kontakter i partiet anklaget for korruption, flere af dem forsvinder fra den ene dag til den anden, og pludselig er Shum handlingslammet. Hotel-projektet begynder også at falde fra hinanden, da Shum og Whitneys ægteskab krakelerer. Så offentliggør New York Times sin række af artikler om Wen-familiens ufattelige rigdom. Wen Jiabao er forfærdet, tante Zhang trækker sig helt, og Whitney må tage skraldet. Hun opdager til sin skræk, at hele hendes netværk er på den forkerte side af partiets nye strong-man, Xi Jinping, der nu tager magten og som noget af det første starter en anti-korruptionskampagne, der først og fremmest smadrer hans politiske modstandere.

Ingen livstegn i fire år

Til sidst begynder jorden for alvor at brænde under dem, og Shum ender med at flytte med sønnen til England. Men da Whitney og flere andre kolleger så næsten samtidig forsvinder, forsøger han selvfølgelig at finde ud af, hvad der er sket med hende. Han må dog konkludere, at det bliver ved gisninger, for der skal gå fire år, inden

han igen hører fra hende. Og det er i forbindelse med udgivelsen af bogen. Pludselig en dag ringede hun til Shum. Hun ville ikke sige, hvad der var sket. Shum tror, hun ringede under tvang. Han siger, at Whitney bad ham om ikke at udgive bogen, da det kunne gøre den kinesiske regering og sikkerhedstjenesterne vrede. Han udgav alligevel.

Denne anmeldelse af bogen går i sidste ende hen og bliver noget tvetydigt: "Red Roulette" er på den ene side er en usædvanlig sjælden og spændende erindringsbog med insiderviden fra en kinesisk milliardær, der tjente enorme summer på sine forbindelser til Kinas røde aristokrati, den superrige elite med aktiv deltagelse af toppen af kommunistpartiet. På den anden side virker bogen som en lang rosenrød 'rags to riches' historie, der prøver at fortælle en sympatisk historie om en rig filantrop med de bedste hensigter og (næsten) ren samvittighed. Hvad der utvivlsomt ellers ikke var en del af formålet med bogen, fremstår Shum som en uforbederlig selvpromoverende, ambitiøs og ucharmerende superkapitalist, hvis fortælling nogle gange føles både tonedøv og helt uden antydning af anger for hans opførsel. Bogen er derudover i virkeligheden i lige så høj grad Whitneys biografi, men mens Shum fremstår som den "fornuftige" milliardær, er Whitney på den ene side fascinerende i sin hensynsløshed og strategi, men også meget negativt fremstillet, og det helt uden mulighed for at fortælle hendes side af historien. Hele vejen igennem bogen savner man, at Shum reflekterer dybere over sin egen omfavnelser af korruption, grådighed og profit, men det kommer aldrig rigtig, og derfor forbliver den ensopret og efterlader desværre en med en temmelig dårlig smag i munden.

Desmond Shum: "Red Roulette - An Insider's Story of Wealth, Power, Corruption and Vengeance in Today's China". Simon & Schuster, 2021. Paperback, 320 sider. Kr. 199,95

Simon Rom Cjærø er lektor i kinesisk og historie og forfatter til flere bøger om Kina.

ANMELDELSE

ROOMS WITHIN CHINA

AF MATHIAS LØVGREEN

“ROOMS WITHIN CHINA” – KINESISK FOTOKUNST AF HØJ KLASSE.

Foto: Lin Zhipeng

Rooms Within China af danske Tofu Collective er en fotobog med 100 fotografier taget af 20 af de mest interessante moderne fotografer i Kina lige nu. Tofu Collective skriver blandt andet, at de med bogen gerne vil skabe opmærksomhed omkring kinesisk fotografi. Det har de i den grad lagt op til igennem deres samarbejde med kendte og respekterede fotografer som Feng Li, Pixy Liao og Lin Zhipeng. Det er godt klaret af et så ungt kunstnerkollektiv at få så prominente navne med.

Fotograferne har alle bidraget med tidligere værker, der taler ind i temaet “rum”. Et tema, der fra Tofu Collectives side skal medvirke til, at man som læser kan sætte sig ind i Kina og den udvikling, der finder sted dér lige nu. Vi er derfor både i det offentlige og det private, det intime og det stringente, det opstillede og det naturlige.

Bogen er et øjebliksbillede af Kina, men især af moderne kinesisk fotografi. Jeg får ikke følelsen af at være blevet meget klogere på Kina, da mange af

fotografiernes motiver er en kende stereotype og forudsigelige, såsom skilte, folk på rulletrapper og rygende mænd på kontorer. Til gengæld ser jeg et kinesisk fotografi i rivende udvikling med mange modige, udfordrende og vanvittige former for visuel æstetik, som for eksempel kvinden, der sidder med noget, der kunne ligne en rumhjelme, foran en masse sprayflasker. Hendes ansigt er på en og samme tid vredt og overrasket, men over noget, der sker uden for fotografiets ramme. Bag kvinden er et andet menneske halvt

Foto: Frederik Valdemar Kjeldgaard

skjult af hendes skygge, og jeg får lyst til at hoppe ind i fotografiet for at få hele scenen med. Et fantastisk fotografi af Feng Li, der kan alt det, et fotografi skal kunne: vække nysgerrighed og få os til at digte videre i vores egne hoveder.

Mange af motiverne er som sagt forudsigelige, men blandt andre fotografen Lin Zhipeng overrasker ved at vise spændet i seksualiteter med intime og smukke fotografier fra hverdagskna. For eksempel fotografiet af en mands nøgne og sårbare skulderblade, hvori der tydeligt opstår et sensuelt forhold mellem ham og fotografen. Det tema har desværre været en sjældenhed igennem kinesisk fotografis historie, og jeg bliver virkelig glad af at se det i denne bog.

Med tyve forskellige fotografier er kvaliteten svingende, og der er enkelte fotografier, man kunne have udeladt; hvor fotografen bliver for ufrivilligt tydelig i fotografiet, og man mister nerven i billedet og den rytme, der er i at bladre i bogen. For eksempel fotografiet, hvor en vagt sidder foran billeder af Bill Gates og Steve Jobs og griner lidt fjoget til kameraet. Vagten er tydeligvis ikke med på præmissen i reportagefotografiet og ødelægger det ellers interessante motiv.

Spændvidden mellem fotografernes kunnen ses tydeligt i sammenligningen mellem Feng Lis kvinde med rumhjelme og Coco Dais mand i frisorstol med sølpapir i håret, der kigger på sin telefon, mens han får lavet "spikes". Det

første fotografi er taget helt tæt på, og jeg føler mig som en del af scenen. Det sidstnævnte er taget på afstand med et teleobjektiv, og her føler jeg mig meget mere som beskuer end som deltager.

At samle tyve fotografers udvalgte fotografier under et enkelt tema er en befrugt i sig selv, og bogens kuratering og fortælling er smukt udført af holdet bag og grafiker Louis Montes. Sammensætningen og rækkefølgen af billederne giver en god dynamik, når man bladrer igennem bogen. Gode temposkift mellem actionfyldte og rolige fotografier gør, at man lige får pusten efter intense stunder. For eksempel er kvinden med rumhjelmen efterfulgt af et pastelfarvet rum med gardiner, en elektrisk vifte og ingen mennesker.

Enkelte steder bliver jeg dog hylet ud af rækkefølgen. Blandt andet ved en lang sektion af fotografier, der alle virker til at have vand som tema. Den tematiske strukturering står i stor kontrast til de ellers subtile overgange mellem motiverne, der er gennemgående for resten af bogen, og som samler hele narrativet i én levende fortælling. Ligeledes er der enkelte grafiske "begynderfejl", for eksempel at lade motiver med centrale elementer i midten trykke over begge bogens sider, så dele af billedet falder ned i ryggen. Det centrale element i midten bliver altså væk, og jeg ærgrer mig over en sådan fejl i en ellers smuk og gennemført fotobog.

Bogen rundes af med en meget tankevækkende kommentar fra fotokurator

He Yining, der ligesom mange af fotografierne er en af de mest relevante moderne figurer inden for kinesisk fotografi. Hun giver os indblik i sin egen digitalt styrede hverdag, som er skræmmende at læse om, men efterhånden ikke så langt fra den vestlige virkelighed. Hendes pointe er også netop, at Østen og Vesten nærmer sig hinanden, men stadig mangler forståelse for hinandens kulturer. Med He Yinings kommentar viser holdet bag Tofu Collective endnu engang, at de har fingeren på pulsen og har gjort et godt stykke arbejde med at få topdygtige folk med i deres allerførste fotobog.

Rooms Within China er et gennemført og flot bogværk af Tofu Collective. Jeg er imponeret over, at de har fået så mange fantastiske fotografier med, og jeg er endnu mere imponeret over, hvordan de har jongleret så smukt med dem alle i deres forskellige genrer, udtryk og kvaliteter. Mange af bogens motiver vil være genkendelige for Kinakenderen, men formår alligevel at opdatere læseren på, hvor Kina og moderne kinesisk fotografi står i dag.

Rooms within China 中国空间. Curated and edited by Martin Wendelbo og Nikolaj Ahlefeldt. Copenhagen: TOFU COLLECTIVE, 2021 (240 ss.) pris: kr. 350.

Mathias Løvgreen (f. 1991) er fotograf og video- og installationskunstner. Han har vundet priser i anerkendte fotokonkurrencer som Årets Pressefoto, International Photography Awards, Family of Man og College Photographer of the Year.

KINA OG PARISAFTALEN - VARM LUFT OG KOLDE REALITETER

AF KJELD ALLAN LARSEN OG JØRGEN DELMAN

	2020 mia. tons	2020 %	2020 per indbygger	1751-2020 mia. tons	Akkumuleret (%)
Kina	10,67	30,6	7,41	235,56	13,9
USA	4,71	13,5	14,24	416,72	24,6
EU-28	2,93	5,8	8,53	368,29	21,7
Indien	2,44	7,0	1,77	54,42	3,2
Rusland	1,58	4,5	10,81	115,34	6,8
Japan	1,03	3,0	8,15	65,63	3,9
Danmark	0,026	0,08	4,52	4,08	0,24
Verden	34,81	100	4,47	1.700	100

Figur 1: CO₂-emissioner 2020 og akkumulerede CO₂-emissioner, 1751-2020.

Kilde: Our World in Data

KINAS KLIMAPOLITIK BLIVER
LØBENDE OPDATERET,
SENEST MED PARISAFTALEN
I 2021. MEN KINAS INDSATS
ER STADIG UTILSTRÆKKELIG,
OG KLIMAMÅLENE
UDFORDRES AF LANDETS
ENORME KULFORBRUG.

Kinas drivhusgasudledninger er steget voldsomt over årene, og Kina har været verdens største udleder siden 2006. CO₂ er den største synder i klimaregnskabet, og med udledninger på 11 mia. tons CO₂ i 2020 er Kinas udslip nu større end USA's og EU's tilsammen (Fig. 1). Kinas CO₂ udslip vil stadig vokse frem mod 2030. Ifølge den internationale NGO, Carbon Action Tracker, vil det stige til mellem 13,2 og 14 mia. tons i 2030, en stigning på 20-28% i forhold til 2010 niveauet, selv hvis den aktuelle klimapolitik gennemføres (Fig. 2).

De samlede historiske udledninger af drivhusgasser, dvs. de udslip, som de enkelte lande har bidraget med siden den industrielle revolutions start, er et vigtigt tema i de internationale klimaforhandlinger, fordi udledningerne påvirker atmosfæren i flere hundrede år. Beregningerne for perioden 1750 til 2020 viser, at USA er den største udleder med ca. 25 %, og EU-28 står for ca. 22 %. Kina står trods sine stærkt voksende udledninger for mere besked-

ne 13,9 % (Fig. 1), hvilket stiller Kina i en gunstig position i forhold til de rige lande. Denne position understøttes af, at Kinas per capita udledninger er halvt så store som USA's og på niveau med EU (Fig. 1).

Der er andre drivhusgasser, herunder metan, som dog i modsætning til CO₂ har en forholdsvis kort levetid i atmosfæren. Hertil kommer kvælstofoxider (NO, NO_x) og vanddamp. Samlet var Kinas drivhusgasudslip i 2020 næsten 14 mia. tons (i CO₂ ækvivalenter).

Klimaregnskabet indregner opslugning af CO₂ som en faktor, der modvirker CO₂ udslip. Opsugning finder sted via ændringer i landenes arealanvendelse og udvidelse af skovarealet, og for Kinas vedkommende betyder det et fratræk på omkring 1 mia. tons CO₂ i 2020.

Klimapolitiske mål

Kinas klimapolitik sigter overvejende på at reducere udledningen af klimagasser for at begrænse klodens tempe-

raturstigninger og dermed effekterne af klimakrisen. Frem til 2006 var Kina en negativ følger af de internationale klimaaftaler. Kina meldte ikke reduktionsmål ud og søgte primært at forsvare sine udviklingsrettigheder (dvs. lave historisk akkumulerede og per capita udledninger). Fra 2006 til 2015 blev Kina en mere aktiv part i klimaaftalerne. Kina offentliggjorde en national klimaplan i 2007, og den blev understøttet af diverse klimapolitikker og målbare klimamål, som efterfølgende udmøntedes i konkrete planer på deres vej ned gennem Kinas offentlige administration med mange niveauer.

Fra 2015 har Kina positioneret sig som en central spiller med globale lederambitioner i klimakampen. I 2013 udgav de kinesiske myndigheder en National Klimatilpasningsplan, og i 2014 fulgte en National Klimaafbødningsplan (2014–2020). Kina indmeldte sine klimamål i sin første 'Nationally Determined Contribution' (NDC) under Parisaftalen i 2015. Siden er Kinas klimapolitik blevet løbende opdateret. Det skete forrige gang i 2020, hvor Xi Jinping udmeldte et nyt kulstofneutralitetsmål for 2060 på FN's 75. Generalforsamling, og senest i den anden NDC som Kina meldte ind lige inden det internationale klimatopmøde, COP26, i Glasgow i november 2021. Kinas overordnede klimamål er skitseret i Figur 2. Målene er ikke-forpligtende og sigter primært på 2030. Det langsigtede mål for kulstofneutralitet i 2060 sætter den strategiske retning for Kinas klimapolitik, men falder formelt uden for Parisaftalen.

Den tredje kolonne i Figur 2 registrerer fremskridt i forhold til de opsatte mål med 2005 som basisår. Kulstofeffektiviteten i økonomien er et centralt klimamål, som reflekterer effektiviteten af den forbrugte energi. Fra 2005 er kulstofintensiteten faldet med omkring 48 % i 2020 i forhold til 2005. Der udledes således 48% mindre CO₂ for at producere en enhed af bruttonationalproduktet (BNP), typisk angivet som 1,000 US\$. Målet på minus 65 % i 2030 vil blive nået via stadige teknologiske forbedringer, omfattende elektrificering gennem

udskiftning af fossilt brændstof med vedvarende energikilder som sol og vind samt udvikling af nye klimavenlige brændstoffer (se Boks vedrørende klimapolitikens overordnede tiltag).

Kina har i mange år haft forbedring af energiintensiteten som hovedmål for sin klimapolitik, fordi denne indsats kan styres gennem energieffektivisering, primært i store energitunge virksomheder, som er relativt lette at føre opsyn med. Akkurat som med kulstofintensiteten gøres energiintensiteten op i energiforbrug per enhed af BNP. Den er dog ikke en del af de overordnede kvantitative klimamål under Parisaftalen (Fig. 2), men har været indskrevet som mål i Kinas seneste fire femårsplaner.

Forbedring af energiintensiteten er samtidig afgørende for at vurdere udviklingen i Kinas udledning af klimagasser. I Kinas nyest indmeldte NDC (Nationally Determined Contributions) under Parisaftalen er der derfor indskrevet et overordnet princip, som skal kontrollere energiintensiteten og energiforbruget og sætte relevante mål på provinsniveau. I indeværende 5-årsplan (2021-2025) skal energiintensiteten reduceres med 13,5% i forhold til 2020.

Endelig er Kinas skovareal steget dramatisk i de sidste årtier, herunder i fraflyttede marginale landbrugsområder, men også i form af træplantning og anlæggelse af grønne områder i Kinas byer (se Fig. 2 vedrørende træmasse). Der er debat om brugen af arter og deres CO₂ lagringskapacitet, men der er ingen tvivl om, at Kina er på rette spor.

Yderste højre kolonne i Fig. 2 noterer vurderinger fra Kinas klimapolitiske cirkler, herunder tænketanke og forskningscentre, af realismen i de overordnede strategiske mål. Samtidig skal det noteres, at Kina for længst har nået et vigtigt mål for klimapolitikken, nemlig at afkoble økonomisk vækst fra vækst i energiforbruget. Økonomien voksede med 32,2 % i perioden 2016-2020, mens det samlede energiforbrug kun voksede med 14,7 %.

Vi kan læse Kinas klimamål som et udtryk for, at den kinesiske ledelse ønsker at lægge den oprindelige 'Kina-model' med dens ensidige fokus på høj økonomisk vækst bag sig. Kina-modellen trak et spor af miljøkrise efter sig, og Kina skal nu bevæge sig ind på en mere bæredygtig udviklingskurs og satse på grøn vækst.

Internationalt klimasamarbejde

Udviklingen af Kinas klimapolitik er sket i et krydsfelt mellem en eskalerende miljøkrise, folkelig utilfredshed med forurening af jord, vand og især luft, og endeligt internationalt pres på Kina for at engagere sig klimapolitisk som verdens største drivhusgasudleder. Siden COP15 i København i 2009 har den kinesiske ledelse erklæret, at den nationale klimapolitik står ved magt, uanset hvad der måtte ske i de internationale klimaforhandlinger.

Kyotoprotokollen fra 1997 var den første internationale aftale under FN's Klimakonvention, som fokuserede på global reduktion af drivhusgasser. Kina ratificerede den i 2002, mens USA afstod. Aftalen tog lang tid om at blive sat i værk på grund af for lav tilslutning og omfattede i første omgang reduktioner for perioden fra 2008 til 2012 og efterfølgende frem til Parisaftalen blev skabt på COP 21 i Paris i 2015. Parisaftalen trådte i kraft i november 2016, men blev først forhandlet endeligt på plads under COP26 i Glasgow sidste år. Aftalen pålægger landene at modvirke global opvarmning ved at holde den globale temperaturstigning under 2° C i år 2100 i forhold til det forindustrielle niveau og stræbe mod en temperaturstigning på blot 1,5° C. De lande, som har underskrevet, forpligter sig til regelmæssigt at indmelde NDC'er med opdaterede reduktionsbidrag, som skal bidrage proportionalt til at nå den fælles globale målsætning.

NDC'erne præsenterer de mål og værktøjer, der skal bringes i anvendelse nationalt. De er dog ikke juridisk forpligtende, hvilket har været et ankepunkt fra mange aktører, især internationale NGO'er, som ønsker mere ambitiøse mål samt mulighed for sanktioner, hvis målene ikke opfyldes.

	Indmeldte, ikke-forpligtende mål for 2030 i forhold til 2005	Fremskridt frem til 2019/2020	Vurderinger af realismen i målene (baseret på validerede fremskrivninger)
Paris-aftalen (Klimamål for 2030 meldt ind i forbindelse med COP26 i Glasgow)	CO2 udledninger skal toppe senest 2030 (der sættes ikke et konkret mål, dvs. fortsat vækst er mulig)		Realistisk
	Kulstofintensitet i forhold til BNP: - 65%	-48,1% (2020)	Realistisk
	Andelen af ikke-fossile brændsler skal være mindst 25%	15,9 % (2020)	Realistisk
	Installeret vind og sol: 1.200 GW (Gigawatt)	281,65 GW vind- og 253,56 GW solkapacitet (2020)	Realistisk
	Træmassen i skove skal stige med 6 mia. m ³	5,1 mia. m ³ (2019)	Realistisk
Langtidsmål uden for Parisaftalen	Tilstræbt kulstofneutralitet i 2060		Ifølge kinesiske scenarier vil Kinas bidrag sikre at global opvarmning holdes inden for Paris Aftalens 1.5-2 graders mål i 2100
	> 80% af al energi skal være ikke-fossil i 2060		Kan ske ifølge autoritative kinesiske analyser
Selvstændigt indsat uden om national politik	Stop for kinesiske investeringer i kulprojekter i tredjelande fra 2021	Den kinesiske centralbank har meldt ud, at den stopper for finansiering af kulprojekter i udlandet	Projekter i pipeline færdiggøres, men ingen nye er godkendt

Figur 2: Kinas nøgelmål på klimaområdet i forhold til Paris-aftalen, 2. NDC (2021).

Kilder: Diverse udmeldinger fra officielt kinesisk hold og kinesiske scenarie-studier.

COP26 i Glasgow var den første COP-konference, der diskutererede en eksplicit plan for hurtig reduktion af kulforbruget, som står for omkring 40 % af det globale CO₂-udslip. I den endelige aftaletekst svækkedes forpligtelsen i et sent øjeblik til en "nedfåsning" frem for en "udfåsning" af kul via et fælles udspil fra Indien og Kina, som blev støttet af USA.

Mens Kina har været en loyal og konstant spiller i forhold til den internationale klimadagsorden, specielt siden COP15 i København i 2009, så har USA vaklet, og Præsident Trump trak USA ud af Parisaftalen i 2017. Men forud for COP26 topmødet i Glasgow meldte USA sig ind igen i februar 2021, da den nyvalgte præsident Joe Biden omgjorde sin forgængers beslutning om exit.

I forbindelse med fremlæggelsen sin nye NDC, insisterede Kina på fortsat at vilje styrke det internationale samarbejde, både multilateralt under Parisaftalen og bilateralt med interesserede lande, som har noget at byde på. Danmark har således haft et langvarigt og succesrigt samarbejde med Kina, som har skullet hjælpe Kina med at fremme den grønne omstilling på energiområdet og reducere drivhusgasudledningerne. Kina og Danmark er netop blevet enige om et yderligere initiativ, som skal hjælpe en af verdens største driftsherrer af kraft- og elnet, det kinesiske State

Grid, med sin grønne omstilling. I 2021 forsøgte Kina og USA endvidere at genåbne deres succesrige klimasamarbejde fra før 2017, som gik i stå under Trump.

Klimapolitikens instrumenter
Som andre steder i verden benytter Kinas klimapolitik sig af tre typer af instrumenter: 1) Administrative instrumenter; 2) markedsbaserede instrumenter; og 3) samarbejdsinstrumenter mellem stat og samfund.

De administrative instrumenter er dominerende og styres af den nationale klimapolitik. De omfatter strategier, politikker, lovgivning og planer, som berører og/eller inddrager alle niveauer af Kinas offentlige administration. Under disse udarbejdes der et stort kompleks af nationale og lokale administrative forordninger og retningslinjer, som skal styre både lokaladministrationernes og virksomhedernes klimaindsatser. Lokaladministrationerne holdes til ilden gennem et sofistikeret new public management system, hvor der indgås resultatkontrakter mellem de administrative niveauer i den offentlige administration. Lokale regeringsdepartementer og deres ledere inden for både parti og stat bliver alle holdt op på deres målopfyldelse, og der uddeles både belønninger og straffe for henholdsvis overopfyldelse af og mangel på målopfyldelse. Indtil nu har de kinesiske byer været det primære bindeled mellem na-

tional og lokal klimapolitik, fordi de står for 75-80% af samtlige udledninger af drivhusgasser, men landområderne bliver gradvist inddraget.

De markedsbaserede instrumenter bliver stadig mere populære, f.eks. i energiforsyningen. Efter fleres års pilotforsøg rundt omkring i Kina indførte den kinesiske regering i 2021 i lighed med EU et handelskvotesystem for CO₂ rettet mod de største udledere. Handelsplatformen dækker foreløbigt kun kraftværker, som til gengæld er storproducenter af CO₂-udledninger. De 2.162 statsejede firmaer, som er omfattet af ordningen, står for udledninger på omkring 4,5 mia. tons, eller godt 40% af Kinas årlige CO₂-udledninger.

De involverede firmaer tildeles gratis kvoter baseret på en benchmarking af sektoren og virksomhedernes egne verificerede udledninger. Firmaerne må ikke overskride kvoterne, men de kan købe andre firmaers kvoter, hvis det sker. Virksomhederne tilskyndes på forskellig vis til at reducere deres udledninger, og hvis de gør det, kan de altså sælge overskydende kvoter på handelsplatformen.

Der vil gå nogle år, inden handelsplatformen viser sit værd. For inde-værende er priserne en brøkdel af priserne på den europæiske handelsplatform, hvilket giver kinesiske virksomheder en konkurrencemæssig fordel. Men det vil

ændre sig, hvis den kinesiske handelsplatform gradvist skærer i kvoterne for at nå højdemålet i 2030. Kina har også indført markedsbaserede energikonsulent ordninger, som vi kender dem fra Danmark. Virksomhederne får tilskud fra staten til at hyre konsulenter i markedet, som kan hjælpe dem med at gennemføre energieffektiviseringsprojekter. Kina overvejer endvidere en egentlig CO₂-skat, men udsigterne er uvisse.

Der er mange eksempler på samarbejde mellem staten og Kinas sociale organisationer, som er en slags civilsamfundsorganisationer under kommunistpartiets retledning. De arbejder på kontrakt med lokalregeringerne, eksempelvis med klimaoplysning over for befolkningen, herunder ofte børn og unge, energisparkampanjer, affaldssortering o.lign. Desværre har vi ikke et samlet overblik over omfanget eller effektiviteten af denne type tiltag.

Endnu sparsomme studier viser, at der sker en gradvis kompetenceforskydning fra stat til marked i klimapolitikken, og der er heller ingen tvivl om, at samarbejdet mellem sociale organisationer og lokalregeringerne vil udbygges i takt med, at organisationerne får erfaringer med indsatserne.

Udfordringer

Kinas ønske om at opnå kulstofneutralitet i 2060 er nu det centrale mål i Kinas nationale og internationale klimaarbejde. De to indflydelsesrige og pålidelige internationale NGO'er, Carbon Brief og Carbon Action Tracker, følger enkeltlandes klimaindsatser. De er enige om, at det kinesiske 2060-mål kan bidrage til at reducere opvarmningen af kloden i 2100 med 0,2-0,30 C målt i forhold til det førindustrielle niveau. Hvis det internationale samfund skal begrænse temperaturstigningen til 1,5-20 C i 2100 og ikke lande på skræmmebilledet mellem 3 og 40 C, så skal både Kina og industrilandene dog stramme deres klimapolitik gevaldigt op. Carbon Action Tracker anser derfor stadig Kinas mål for "højest utilstrækkelige". Den primære anbefaling er, at Kina skal satse på at nå sit højdeår for CO₂-udledninger tidligere end i 2030, hvilket vil være muligt ifølge en række kinesiske og internationale analyser.

Kinas enorme appetit på kul er hovedudfordringen i forhold til en hurtigere reduktion. Xi Jinping annoncerede på den amerikanske Præsident Bidens klimatopmøde i april 2021, at Kina ville føre streng kontrol med landets kulforbrug i perioden for femårsplanen 2021-2025 og nedfase kulforbruget i den efterfølgende femårsplan frem mod 2030. Samtidig havde Kina dog kommissioneret nye kulkraftværker med en samlet kapacitet på 38,4 GW i 2020, hvilket svarede til 76% af verdens nye værker. Godkendelsen af nye kulkraftværker er fortsat i 2022, og tre kulmineprojekter med investeringer i milliardklassen (US\$) blev godkendt i februar i år. Ydermere voksede produktionen af kulbaseret energi med 8,4% i 2021, meget hurtigere end i 2020. Udvidingen af kul steg med 4,7% og kulimporten steg med 6,6%.

Løftet om nedfasning af kul er derfor udfordret. Det skyldes, at Kinas energisikkerhed er blevet mere usikker under den aktuelle energiforsyningskrise. I marts i år forklarede Xi Jinping, at kul fortsat vil være "hovedbestanddelen" i Kinas energiforsyning. Med sigte på Kinas nationale realiteter vil det være svært at se en mindre rolle for kul i den nærmeste fremtid, sagde Xi. Kinesiske eksperter ser dog denne udmelding som en midlertidig foranstaltning og ikke som et tilbageslag for klimapolitikken. Fremtiden vil vise, om de får ret.

Denne artikel kan læses i sammenhæng med en mere teknisk artikel, "Kinas klimaregnskab", som ligger på Dansk-Kinesisk Forenings hjemmeside under "Artikler".

Kjeld Allan Larsen er geograf med Kina som forskningsområde, formand for Dansk-Kinesisk Forening og medlem af redaktionen af Kina-bladet.

Jørgen Delman er professor emeritus i Kinastudier, Københavns Universitet. Han har beskæftiget sig med Kinas klima- og energipolitik siden 2007 og løbende skrevet om emnet, herunder det dansk-kinesiske klima- og energisamarbejde. Han lavede feltarbejde i Hangzhou i en årrække fra 2011 for at undersøge gennemførelsen af klimapolitik på lokalt niveau. Han er medlem af bestyrelsen for Dansk-Kinesisk Forening og er redaktør af Kina-bladet.

Klimapolitikens indsatser

Overordnet hviler Kinas klimapolitik nu på "ti store indsatser", som skal sikre, at Kina ikke overskrider sit højdeår i 2030:

- Grøn omstilling af energisektoren
- Forbedring af energieffektiviseringsbestræbelserne
- Tiltag for at sikre, at de energiintensive industrier – særligt udvinding af mineraler, jern- og stålindustri, byggesektoren, den petrokemiske industri o.lign. – ikke overskrider tidsplanen for at toppe udledningerne (forskellige år for de forskellige industrier)
- Tiltag for at sikre at byggeri og infrastrukturanlæg i byerne bliver grønnere og ikke overskrider tidsplanen for at toppe deres udledninger
- Fortsat udvikling af grøn transport
- Udvikling af cirkulær økonomi for at understøtte begrænsning af CO₂ udledninger
- Tiltag som skal fremme udvikling af nye grønne teknologier
- Højnelse af økosystemets evne til at holde på CO₂ og begrænse udslip fra landområderne og landbruget
- Fremme af lav-kulstof livsstil blandt kineserne
- Sikring af trinvis og velordnet proces på lokalt niveau frem mod 2030 som højdeår for CO₂ udledninger.

Børn fra skoler i Hangzhou maler deres drømme om en bedre, grønnere og mere bæredygtig fremtid på balustraden ved Qiantang Floden i Hangzhou, 2013.

Den sociale organisation, Green Zhejiang arrangerede begivenheden (Foto: Jørgen Delman)

ARRANGEMENTER EFTERÅR 2022

SÆT KRYDS I KALENDEREN!

ONSDAG 14. SEPTEMBER

Stig Thøgersen og Lisa Johansson.

At være barn i Kina: Opvækst, socialisering, læring og dannelse.

Forsamlingshus, Onkel Dannys Plads 5, 1711 København V

ONSDAG 21. SEPTEMBER

Susanne Jorn (oplæsning), Lars Movin (intro), Helen Davies (harpe) og Poul Høxbro (xūn 埙)

Den mytiske kinesiske digter Hanshan – et lyrisk-musikalsk event

Poesiens Hus, Møllegade 7, 2200 København N

TIRSDAG 1. NOVEMBER

Carsten Boyer Thøgersen og Peter Harmsen

Republikken Kina og Taiwan – historie, status og perspektiv

Forsamlingshus, Onkel Dannys Plads 5, 1711 København V

TORSdag 17. NOVEMBER

Liu Jun

Politics of Digital Technologies: China and Beyond (foregår på engelsk)

Forsamlingshus, Onkel Dannys Plads 5, 1711 København V

TIRSDAG 6. DECEMBER

Jørgen Delman

Kinas nye ledelse – hvem er de, og hvad skal vi forvente?

Forsamlingshus, Onkel Dannys Plads 5, 1711 København V

**Forslag til fremtidige arrangementer er velkomne!
Kontakt sekretariatet: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk**

Mere information og åbning for tilmelding kommer til august/september på foreningens hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk, via nyhedsbrev samt på Facebook.